

veto

Studentenweekblad
van de Leuvense Overkoepelende
Kringorganisatie

nummer 29
maandag 5 mei

Jaargang 23 - 1996-1997

afgite : Leuven X
(weekblad - verschijnt niet van juni tot augustus)

Kansenongelijkheid vanaf de kleuterklas

Migranten mikken lager

Ihoewel in België meer dan de helft van de leerlingen na de leerplicht nog verder studeren, bestaat er nog steeds zoiets als een ongelijkheid van kansen die de toegang tot het hoger onderwijs serieus belemmert. Dat 'selektieproces' begint reeds in de kleuterklas en maakt dat kinderen uit lagere sociale milieus sneller afhaken, minder voor ASO kiezen, en al vroeg — in de lagere school — meer kans hebben om een schoolse achterstand op te lopen die niet meer weggewerkt wordt, alle studiebeurzen, sociale voorzieningen en PMS-adviezen ten spijt.

Een korte historiek van het onderwijs leert ons dat de leerplicht tot 12 jaar, die in 1914 werd ingevoerd, in 1920 werd opgevoerd tot 14 jaar en pas in 1983 werd verlengd tot 18 jaar. De humaniora en het technisch/beroeps onderwijs waren toen nog twee zeer gescheiden structuren met een eigen hiërarchie. Deze scheiding poogde men vanaf de jaren vijftig op te lossen door de demokratisering van het secundair onderwijs.

Vanaf de jaren vijftig werden de drempels tussen humaniora en technisch onderwijs geleidelijk aan verlaagd, en het onderwijs ging er zowel kwalitatief als kwantitatief enorm op vooruit. De demokratiseringsgedachte spitste zich vooral toe op de toegang tot het hoger onderwijs voor

arbeiderskinderen, Vlamingen en meisjes, drie groepen die tot dan toe weinig doorstroomden naar dat hoger onderwijs. Maatregelen die dit moesten stimuleren waren de invoering van het studiebeurzenstelsel, een kosteloos leerplichtonderwijs, en een ruim aanbod aan scholen en opleidingen.

Wat over het hoofd werd gezien was de socio-kulturele achtergrond van de leerlingen en hun spreiding over de verschillende onderwijsvormen. De demokratiseringsgedachte beperkte zich feitelijk tot het leveren van 'geschoolde arbeidskrachten', een zuiver economische drijfveer dus. Gelijke toegang tot hoger onderwijs nam de kansenongelijkheid dan ook niet weg, en kinderen uit lagere sociale milieus namen helemaal niet of nauwelijks deel aan het hoger (universitair) onderwijs.

Vandaag de dag streeft men met de invoering van het eenheidstipe — een poging tot verzoening, versmelting tussen het traditionele (humaniora) tipe en het vernieuwde, comprehensieve (VSO) tipe — nog steeds naar die gelijke participatie (kwantiteit), hoewel de nadruk op de onderwijskwaliteit blijft liggen. Het initiatief wordt evenwel steeds meer aan de scholen zelf overgelaten, die zo een grote vrijheid hebben om te bepalen welke accenten zij willen leggen in dat eenheidstipe. De sociale ongelijkheden heeft het huidige systeem niet weggenomen, ongelijkheden die tot uiting komen in de verschillen kwa schoolprestaties, leerachterstanden en de keuze van de onderwijsvorm.

Kleuter

Al vanaf de kleuterklas zijn er verschillende tendenzen merkbaar, die verband houden met het sociale milieu. Kinderen uit kansarme milieus (migranten en lage inkomens) gaan namelijk minder naar de kleuterklas — in België is het kleuteronderwijs niet verplicht. Daardoor beginnen zij het eerste leerjaar al vaak met een achterstand. In het lager en secundair onderwijs wordt de kloof er alleen maar breder op. In het lager onderwijs mag een kind maximum één, uitzonderlijk twee jaar blijven zitten. Bijna de helft van de 'zittenblijvers' na de lagere school zijn migrantenkinderen en/of arbeiderskinderen. In het secundair onderwijs wordt deze 'achterstelling' nog tekenender: de keuze voor algemeen secundair (ASO), technisch (TSO) of beroeps-onderwijs (BSO) vormt een belangrijke indicatie voor de latere beroepskeuze. Migrantenkinderen zijn sterk oververtegenwoordigd in het beroeps-onderwijs en ook kinderen van laaggeschoolde ouders lopen vijf maal meer kans om doorverwezen te worden naar het beroeps-onderwijs.

In het secundair onderwijs is het sociaal milieu, en niet zozeer de leer capaciteit, bepalend voor de studiekeuze. Dit werkt zelfs zo sterk door, dat ook minder intelligente kinderen van ouders met een hoog beroepsniveau toch kiezen voor ASO. Hoe lager het beroepsniveau van de vader, hoe meer er wordt gekozen voor 'zwakkere' richtingen als TSO en BSO. In die twee laatste richtingen is ook de studie-achterstand op het einde van het middelbaar het

Zal numerus clausus niet zijn?

Numerus clausus in geneeskunde en tandheeskunde; beperking van de inschrijfmogelijkheid in kinesiterapie. Het gaat hard dit jaar in het toelatingsbeleiddebat. En dan zwijgen we nog over de proefballonnetjes die telkens weer worden opgelaten over een oriëntatieproef of algemeen toelatingsexamen. Aan het eind van het academiejaar is het tijd voor een overzicht van het slagveld. Je vindt het op de pagina's 5 tot 8. (foto Archief)

grootst: respectievelijk 66 procent in het zevende jaar TSO en 56 procent in het zevende jaar BSO zijn 'zittenblijvers'. Dat kinderen uit hogere kringen flink vertegenwoordigd in deze groep, lijkt nog maar eens te bevestigen dat de sociale druk — ouders, familie, 'het prestige' — hen te hoog doet mikken.

Unief

Sinds 1950 is de toegang tot het hoger onderwijs enorm verbreed. In 1953 stroomden 35.000 studenten door naar één of andere vorm van hoger onderwijs, in 1996 zijn er dat maar liefst 255.000, bijna de helft van alle achttienjarigen. Toch is er ook hier absoluut geen sprake van gelijke kansen, aangezien het sociaal milieu, en meer bepaald het beroep van zowel vader als van moeder de studiekeuze bepaalt. Hogeschoolstudenten komen uit lagere sociale milieus dan universiteitstudenten, en binnen het universitair onderwijs zelf speelt de faktor 'opleidingsniveau van de ouders' op

verschillende gebieden een significante rol. Kinderen uit hogere sociale milieus kiezen vaker voor meer prestigieuze en langdurige opleidingen als geneeskunde, ingenieur-studies of rechten. Kinderen uit lagere sociale milieus kiezen eerder voor humane wetenschappen (psychologie, letteren, pedagogie of geschiedenis bijvoorbeeld). Studenten uit lagere sociale milieus doen bovendien minder snel hun jaar over. Ook hier is er — net als in het secundair onderwijs — sprake van een 'watervaleffect', dit wil zeggen dat zij dan overstappen naar 'gemakkelijkere' onderwijsvormen, zoals een hogeschoolopleiding.

Alle maatregelen die totnogtoe genomen werden om het onderwijs te demokratiseren blijken dus onvoldoende, aangezien de ongelijkheid zich reeds zeer vroeg in de schoolloopbaan manifesteert en groter wordt naarmate het einde van de leerplicht nadert. Het gaat immers niet alleen om financiële drempels, hoewel die natuurlijk een heel belangrijk obstakel vormen in de

vervolg op p. 2

binnenin

Kansarmoede

3

Het was God zelf die het zei: zolang het Woord geen vlees geworden is, zal de mens vegetarier zijn. De Appels van de Wijsheld herleidend tot hun meest zuivere vorm: het huis der klokken (echter onbewoonbaar verklaard voor hen die het niet kunnen veroorloven). Kansarmoede is als de Onbewoene Beweging, niemand gelooft erin, maar als puntje tegen het paaltje strijkt, zit iedereen toch maar mooi in de MacDonalds, zijn Lichaam te verorberen, net zoals Adam & Eva de boel te bezazeren door het vlees tot zich te nemen voor iemand toelating kreeg van hogerhand, zelfs alvorens het er was. "U zal in de kansarmoede belanden", riep Gnd, en sloot het paradijs voor de armen.

Troep

4

"Het ongelovige uitschot van de andere kant, vernietig ze", schreeuwde God naar Poncetlet en zijn stormtroepen. "Non" repliceerde de man in de beste Franse traditie. Wij hebben gegeten van de Appel der Wijsheld en zijn niet meer leger, laat staan troep. "En dan denken jullie dat je nog ooit eens negerijes en containers zullen krijgen", briesde The Man Out There. En het leger werd leger.

Organic Fruit Band

9

Adam al de Appel, en nog voordat hij "hunky funky" kon uitstoten, wist hij dat hij veroordeeld was tot heel zijn leven naar het Songfestival luisteren. "Zijme zijme la vie", voor de armen van kans. Politically correct, dat wel, maar geeft ons maar de Appel op het podium...

Armoede

vervolg van p. 1

vrijheid van studiekeuze. Gratis toegang tot onderwijs wil immers nog niet zeggen dat het de ouders niets kost, men denke hierbij maar aan schooluitstapen, het vervoer van en naar school, boeken, schooluitrusting als turngerief en dergelijke. Een studiebeurs — waarop een gezin met een laag inkomen reeds in het sekondair onderwijs recht heeft — dekt nooit de volledige, reële studiekost. Het verschil tussen de beurs en de reële kost wordt in het hoger onderwijs nog groter, de beurs dekt dan ongeveer de helft van de feitelijke studiekosten (de maximum studietoelage voor de unief bedraagt momenteel ongeveer 97.000 frank, terwijl de feitelijke kosten oplopen tot minimum 170.000 frank). Bovendien heb je als bissse geen recht op een studiebeurs, wat meteen het afhaken van bissstudenten uit lagere inkomenscategorieën verklaart.

Zoals gezegd is de financiële drempel echter niet de meest doorslaggevend, de schoolloopbaan wordt immers veel vroeger en vaak niet zo bewust uitgestippeld. Socio-kulturele factoren spelen een zeer bepalende rol, het clichévoorbeld van de notaris-zoon die rechten gaat studeren spreekt hier boekdelen. Maar ook het omgekeerde voorbeeld is maar al te vaak: kinderen uit lagere inkomenscategorieën kiezen veel minder snel voor een universitaire studie vanuit het maatschappelijke beeld dat henzelf en het milieu waartoe ze behoren heeft gedefinieerd. De kloof tussen de thuis- en de schoolcultuur is voor hen immers zeer groot: zij hebben geen 'kultureel kapitaal' meegekregen. Dat kulturele kapitaal — taalgebruik, scholingsgraad van de ouders, deelname aan sociaal-kulturele activiteiten en verenigingen — bepaalt tot ongeveer vijftienjarige leeftijd de maatschappelijke ongelijkheid, ook in het studieverloop. Nadien neemt het belang geleidelijk af.

Aspiraties

Vanaf het sekondair onderwijs treedt het sociale milieu dan op het voorplan in het bepalen van de studiekeuze, de ongelijke leerprestaties weerspiegelen dit. Daarnaast werken vooral de verschillende verwachtingspatronen van de verschillende sociale milieus de studiekeuze in de hand: het betreft hier zowel de verwachting die de leerling voor zichzelf heeft als de aspiraties die ouders ten opzichte van hun kinderen koesteren. Hierbij is het duidelijk dat vooral kinderen uit hogere inkomenscategorieën 'hoger' mikken kwa studierichting (vaak onder impuls/druk van de ouders), terwijl vergelijkbaar intelligente kinderen uit lagere inkomenscategorieën kiezen voor zwakkere richtingen. Sociale ongelijkheid kan bijgevolg niet weggewerkt worden met louter financiële maatregelen: de zelfbeeldvorming en 'klassebepaling' staan een daadwerkelijk vrije keuze in de weg.

In het 'Verslag over de armoede' (zie artikel p. 3), dat afgelopen week resulteerde

in een aantal ingrijpende en democratiserende overheidsmaatregelen in de sociale sector, komt onderwijs slechts heel kort en bondig aan bod. Men heeft hier nochtans niet de klassieke 'experts' aan het woord gelaten, het zijn de armen zelf die advies uitbrengen over noodzakelijke maatregelen met betrekking tot sociale huisvesting, gezondheidszorg, een gewaarborgd inkomen, werk en dergelijke. Onderwijs moet volgens het rapport goedkoper en democratischer. Een mentaliteitswijziging is echter evenzeer noodzakelijk en dient van binnenuit te gebeuren. Ook informatieverstrekking aan de

ouders is van groot belang, aangezien een gebrek aan inzicht in de onderwijsstructuren de doorstroming vaak belemmert en ouders — zonder zich daarvan bewust te zijn — daardoor ook beslissingen nemen waarvan de draagwijdte moeilijk kunnen inschatten, bijvoorbeeld wanneer ze hun kind met B-attest doorsturen naar een zwakkere richting. Daarnaast is het PMS-advies niet altijd klassenutraal. Werk aan de winkel dus, voor studiebegeleiders, lagere en middelbare scholen en ouders.

Ann Bries

Bron: 'Samenleving en politiek', jg. 4, 1997, nr. 1.

Kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
Tel 016/22 44 38
Fax 016/22 01 03

Jaargang 23
Nummer 29
5 mei 1997

Verantwoordelijke uitgever: Ann "de Woytilla van de Whisky" Bries
Hoofredakteur: Benny "de Kanselier van de Kansarmoede" Debruyne
Redaktiesekretaris: Ann "de Zoeaaf van de zelfgerolde Sigaret" Bries
Redactie: Dirk "de Leider van het Lichtdrukmaal" Bernard, Bart "de Darth Vader van het Dansvertoog" Eeckhout, Martijn "de Wie van het Wat" Graumans
Doka: Dirk "de Faraou van de Fotografie" Bernard, Joost "de Diktator van de Doka" Helsen, Ivan "de Tovenaar van het Tegenlicht" Put
Medewerkers: Annemie "de Opperpriesteres van het Ontslag" Deckx, Guido "de Boeddha van het Beeldverhaal" Devadder, Raf "de Adelaar van de Ambitie" Gerits, Joris "de Voorman van het Verhoogonderzoek" Janssens, Evert "de Mogol van de Mobiliteit" Kets, Gert "de Usurpator van de Underground" Meesters

Layout en vormgeving: Dietmar "de Ayrton Senna van de Artikulatie" Bosmans, Ann "het Serpent van het Sekretariaat" Bries, Benny "de Magister van de Metafoor" Debruyne, Bart "de Nestor van het Neomodernisme" Eeckhout, Martijn "de Kaiser van het Kadertje" Graumans, Joris "de Will Self van de Wetenschap" Janssens
Dtp: Filip "de Dharma van de Dtp" De Keukeleere, Hans "de Moefiti van de Macintosh" Vandenabeele
Spelling: Ann "de Mata Hari van de Mechelsestraat" Bries en Martijn "de Goeroe van de Geertisspelling" Graumans
Eindredactie: Benny "de Emeritus van de Eindredactie" Debruyne en Martijn "de God van de Gastarbeid" Graumans en Ann "de Femme Fatale van het Familiefeest" Bries

Internet-Veto: <http://hagar.arts.kuleuven.ac.be/projects/veto>
e-mail: veto@hagar.arts.kuleuven.ac.be
Zetwerk en publiciteit
Allaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij: Artoos (Kampenhout)
Oplage: 9000 eksemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162
Abonnementen
Studenten: 250fr; niet-studenten: 350fr; buitenland: 700fr; steun vanaf 1000fr; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77
Redaktievergadering
Iedere vrijdagmiddag om 16.00 u

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven en moeten vóór vrijdagmiddag 16.00 u in binnin zijn, liefst op diskette of via e-mail veto@hagar.arts.kuleuven.ac.be. De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten-)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooft in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto. Brieven die langer zijn dan 2400 tekens (spaties inbegrepen, wat overeen komt met ± 1,5 getikte bladzijde met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Semester-eksamens

Dat de argumenten pro en kontra semester-eksamens dubbelzinnig zijn en de genuanceerde besluiten van de werkgroep van de onderwijsraad daarom allesbehalve dwingende conclusies voortbrengen mag duidelijk zijn. Er moet echter primordiaal aandacht besteed worden aan de invloed op de eigenheid van het universitaire onderwijs. Het gaat er daarbij niet om welke kennis verworven wordt of zelfs niet hoe de overdracht geschiedt, maar wel de effecten op

de houding van de studenten tegenover kennisverwerving en -aanwending. In beroepsfuncties worden academici speciaal gewaardeerd om met hun capaciteiten zelfstandig en creatief hun opdracht te vervullen, zo onafhankelijk mogelijk van de kennis die ze in hun opleiding meekregen. Terwijl tegenwoordig de tendens is de onderwijsnormen aan te passen volgens de doorstroomrichting (kontinuiteit ten opzichte van het sekondair onderwijs kan men blijven aanhalen om de onderwijsvormen in de eerste jaren aan de universiteit aan te passen; de grenzen schuiven steeds op), zou men zich beter concentreren op een waarachtige (om)vorming van afhankelijkheid naar zelfstandigheid. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd dat de noodzakelijke mentaliteitsverandering in eerste kan reeds genoeg gestimuleerd wordt door de profeksamens (de student maakt kennis met het systeem en weet wat het van hem verwacht, de afgestudeerde moet zich ook flexibel opstellen ten opzichte van zijn werkomgeving, en niet andersom) en de begeleiding door monitoren. De latere jaren moeten volledig gewijd worden aan de universele ontplooiing (de werkgroep stipt een grote diversiteit aan onderwijssystemen aan), culminerend in de thesis, afgestemd op de probleemvorming zoals die zich in het ruime spectrum van beroepsferen kan voordoen.

Deze laatste aspecten vereisen een normaanpassing in de richting tegenovergesteld aan die van de doorstroming, die kwalitatief meer opbrengt dan kwantitatief! Een jaarsysteem is geen conditio sine qua non, maar de voorgestelde diversiteit aan verbeteringen van opleidingskwaliteit evenmin, zolang het belang van het hierboven gestelde doeleinde niet wezenlijk erkend wordt. Als de universiteit bepaalde garanties wil bieden aan kandidaat-studenten betreffende het verloop van hun studies is ze het zichzelf verplicht evenwaardige garanties te bieden aan diezelfde studenten eens ze afgestudeerd zijn, betreffende hun potentieel en specifieke erkenning als academicus op de arbeidsmarkt.

* Vic Mortelmans, stud. ir. Naamsestraat 90, Leuven

Tiensestraat 88
3000 LEUVEN
Tel.: 016 / 23 70 02
Fax: 016 / 23 96 76
Maan. tot Vrij.: 9 tot 19 uur
Zat.: gesloten

Tiensestraat 118
3000 LEUVEN
Tel.: 016 / 23 70 30
Tax: 016 / 23 34 31
Maan. tot Don.: 9.00 tot 22.00 uur
Vrij.: 9.00 tot 20.00 uur
Zater.: 10.00 tot 17.00 uur

WANNEER DE NOOD HET HOOGST IS
IS ECO-COPY NABIJ...

- **LANGER OPEN**
- **ALLE TYPE INBINDINGEN**
- **UITPRINTEN VAN DISKETTE**
(ook vanaf Zip-drive)
- **KLEUREN KOPIËN**
- **PANIEK KOPIËN**
Thesis in 4 uur (mits toeslag)

Tikkantoor
Devano
016/490.890

Tekstverwerking * Laserprinting
Lay-out * Tekstinbreng
Boeken, tijdschriften, cursussen, thesissen,....

Gespecialiseerd in
wetenschappelijke materies
Professionele aanpak
Jarenlange ervaring

T. & K. Van Nooten-Dehaes
Lodewijk van Velthemstraat 31
3020 Herent (Veltem-Beisem)

(advertentie)

Het drijfzand van de armoede

Uorige week dinsdagavond ver-
trok een klein trosje jongeren
aan de Geertruikerk aan de
Mechelsestraat voor een korte tocht,
via de Glasblazerijstraat tot de
Ridderstraat naar de Vaartkom, één
van de armste buurten van Leuven.
Het was mièzterig en koud, een even
somber gezicht als de wat afgebroke-
kelde gevels, als was het de uitdruk-
king van de problemen waarmede
sommige van de gezinnen in de buurt
af te rekenen hebben. De kleine groep
jongeren protesteerde dan ook tegen
de kansarmoede, en had enige fakkels
en ideeën mee om zich aan te wa-
men. Hun moment hadden ze goed
gekozen, want op woensdag 30 april
wijdde de regering Dehaene een spe-
ciale ministerraad aan de armoede.
Het voornaamste resultaat van die
ministerraad was het 'aktiveren' van
het bestaansminimum: het geld voor
de bestaansminima wordt gebruikt
om jobs te kreëren. Een overzicht van
de probleemstelling en de oplossingen
die de regering aandraagt.

De jongeren van de fakkeltocht beriepen
zich vooral op het 'Algemeen Verslag over
de Armoede' dat in 1995 het licht zag. Het
is het resultaat van twee jaar dialoog tussen
hulpbehoevenden en hulpverleners; al te
vaak was immers gebleken dat de armen
die hulporganisaties als een tegenstander
zagen, eerder dan als een zegen. De Koning
Boudewijnstichting, in opdracht van de
Minister van Sociale Integratie, werkte voor
dit verslag samen met de Vereniging van
Belgische Steden en Gemeenten en de
beweging ATD Vierde Wereld. "Het doel
van het verslag was om uiteindelijk, geïn-
spireerd door het verhaal van de betrokke-
nen en op basis van een maatschappelijke
dialoog, een aantal aanbevelingen en voor-
stellen te formuleren die de overheid in
konkrete maatregelen zou kunnen omzet-
ten", aldus de inleiding van het verslag.

Het aantal Belgen dat tot de groep van
de kansarmen behoort of met heel veel
moeite net aan die status ontsnapt, varieert
— afhankelijk van de gestrengheid van de
gehandeerde norm — van 700.000 tot 1,4
miljoen (cijfers uit '92, maar niets wijst op
grote verschuivingen sindsdien). Bereke-
ningen hebben daarnaast aangetoond dat
35 procent van de Belgische gezinnen op
het sociaizekerheidstelsel aangewezen is
om de eindjes aan elkaar te knopen om
niet door het drijfzand van de armoede
naar beneden getrokken te worden. De
omvang van het probleem is dus verbazend
groot, zeker als we het vergelijken met de
aandacht die eraan besteed wordt.

Waarheid

"Niemand heeft er groot belang bij de
waarheid over het maatschappelijk gebeu-
ren te kennen. En vooral niet zij die over-
heersen", dat spreekt vanzelf, siterend het
motto van het verslag Pierre Bourdieu. Het
heeft er inderdaad veel van weg dat het
onderwerp 'kansarmoede' een te goed ver-
borgens maatschappelijk taboe is. Liever
beschouwt men de kansarmen als een ver-
zameling individuele gevallen die — al dan
niet door hun eigen schuld — uit de boot
zijn gevallen, dan toe te geven dat het om
een maatschappelijk probleem gaat. Dat
zou namelijk de erkenning impliceren dat
onze samenleving tot op zekere hoogte —
het garanderen van een menswaardig be-
staan aan zeven à veertien procent van de
Belgen — faalt. In het verslag luidt het dat
"gezinnen die arm zijn of het worden, het
gehéugen (zijn) van een postindustriële
samenleving die zich schoksgewijze ontwik-
kelt en gehoorzaam aan verplichtingen —
zoals het concurrentievermogen — die kol-

lektieve normen zijn geworden zonder dat
de sociale weerslag daarvan ooit wordt ge-
meten".

Slag om slinger is al aangetoond dat
het kansarmoedeprobleem een vicieuze sir-
kel is, een neerwaartse spiraal. Armoede is
niet een tijdelijk tekort aan geld, het is "de
uiting van de onmogelijkheid om deel te
hebben aan het algemene welzijn": recht
op wonen, recht op een gezin, op gezond-
heid, op werk, recht op recht en op kultuur
zijn algemeen aanvaarde verworvenheden
waar de kansarmen van worden uitgeslo-
ten. Het is dan ook even logisch als onstel-
lend dat armoede vaker wel dan niet van
generatie op generatie wordt doorgegeven,
als leefden ze in een andere wereld, in het
negatief van onze maatschappij. Natuurlijk

breken en gezinnen uit elkaar te halen:
voor die kinderen werd doorgaans niet 'te
weinig' gezorgd, er was alleen niet genoeg
geld om in een gepast onderhoud te voor-
zien. Het rapport pleit voor het recht van
arme gezinnen om als gezin samen te
leven; plaatsing mag niet meer dan een
ultiem redmiddel zijn.

Oplossing

De ministerraad van woensdag was
geheel en al aan armoedebestrijding gewijd.
De scharnier in het verbeteren van het lot
der kansarmen is voor de regering het
scheppen van banen: een job is het middel
bij uitstek "om uit het slop te raken en
ingeschakeld te worden in wat met een

(foto Ivan Pau)

weten wij dat er armoede is, maar daar zijn
toch wetten voor, opvangnetten. Geïnsti-
tutionaliseerde armoede heet dat dan.

Die institutionalisering verklaart waar-
om de overheid en de publieke opinie de
kansarmen bij voorkeur als onmondig be-
schouwen. Liever gaat de overheid voort op
wetenschappelijke studies dan dat ze haar
oor te luisteren legt bij de betrokken men-
sen zelf. De medewerkers aan het verslag
benadrukken dan ook de reële inspraak van
de kansarmen bij het opstellen van dit rap-
port en bij het formuleren van de eisen. Die
eisen zijn samengevat in tien krijtlijnen,
waarop het beleid van de overheid afge-
stemd zou moeten worden. Zo eisen de
(kans)armen onder andere recht op gezond-
heid. Hun armoede zorgt ervoor dat ze in
slechte levensomstandigheden leven en
vlugger ziek worden. Geld om naar de dok-
ter te gaan, hebben ze niet, waardoor ze nog
zeker worden. Daarnaast hebben armen
ook geen geld om een advocaat te betalen,
hoewel ze geregeld met het gerecht in aan-
raking komen.

Oor

Tekend voor de houding van de
overheid en de onmacht van de kansarmen
is hun eis voor 'het recht op een gezin'. De
overheid heeft op basis van de 'wet op de
verlatenheid' het recht kinderen weg te ha-
len uit hun gezin en ergens anders te plaat-
sen als dat in het belang van de kinderen is.
In plaats van het echte probleem — de ar-
moede — op te lossen, gebruikt de over-
heid die armoede als argument om de af-
fektieve band tussen ouders en kinderen te

duur woord 'maatschappelijke integratie'
heet" (DM, 02/05/97). De methode is
bepaald want in navolging van wat
gebeurde met de werkloosheidsvergoeding,
wordt nu ook het bestaansminimum ge-
bruikt om voor werk te zorgen: mensen die
leven van het bestaansminimum worden
daardoor bijvoorbeeld toegelaten tot ver-
schillende banenplannen en doorstromings-
programma's. Wie bijvoorbeeld één jaar op
het bestaansminimum leeft, kan dat geld
aanbrengen als loonsubsidie. Grosso modo
komt het erop neer dat bestaansminimum-
trekkers gelijkgesteld worden met langdurig
werklozen. Ook aan het recht op gezond-
heid wordt gewerkt. Een maatregel houdt
in dat vanaf 1998 de zogenaamde 'restgroep'
— waaronder kansarmen — die nog
geen ziekteverzekering konden hebben, via
een speciale regeling in de verzekerde ge-
zondheidszorg worden opgenomen. De
financiële drempel die sommigen ervan
weerhield om lid te worden van een zieken-
fonds en dus om naar de dokter te gaan,
wordt op die manier gevoelig verlaagd.

Ook het belang van het recht op recht
wordt door de regering erkend. Gezinnen
en mensen die zwaar om geld verlegen
zitten, worden wel eens verlost door kopen
op krediet. In hun achterhoofd hopen ze
dat de voorzienigheid dan voor het geld zal
zorgen als de afbetalingstermijnen naderen.
Een ijdele hoop die als gevolg heeft dat er
in '96 323.593 personen waren die proble-
men hadden met het terugbetalen van
verbruikerskrediet. Een nieuw uitgewerkte
gerechtelijke procedure houdt rekening met
de verzuchtingen van wie zijn schulden
niet kan inlossen: als je aantoonde dat je

geen maatschappelijk recht op dat je
financiële toestand 'niet opzettelijk' hebt
veroorzaakt, kan een minnelijke of gerech-
telijke regeling de zaak oplossen. In het eer-
ste geval zorgt een bemiddelaar voor een
consensus tussen eiser en schuldenaar, in
het tweede geval kan de rechter een 'ge-
rechtelijke aanzuiveringsregeling' treffen.
Zo kan de rechter beslissen om bijvoorbeeld
de interesten en kosten kwijt te schelden en
— als het niet anders kan — de som zelf.
Ook voor de schuldeisers is die regeling
goed, omdat ze meer zekerheid hebben dat
ze omdat de deel of geheel de som terugkrijgen.

De beruchte 'wet op de verlatenheid'
werd ook herbekeken. Voortaan moeten de
ouders bij een adoptie hun toestemming
geven, zodat het willekeurig uittrekken van
gezinnen moeilijker wordt. De rechter
blijft weliswaar het laatste woord hebben —
als hij de beslissing van de ouders niet te-
recht vindt, kan hij alsnog tot adoptie be-
slissen — maar mag dat alleen doen als het
echt niet anders kan. De regering, bij
monde van Dehaene, erkent dat "de plaats-

ing van kinderen vaak de ultieme stap is
die gezinnen definitief doet 'kapseisen' in
de armoede" (DM, 02/05/97). Het recht op
wonen, tenslotte, kwam ook aan bod.
Dankzij procedurele wijzigingen kunnen
gemeenten nu veel eenvoudiger dan
vroeger leegstaande gebouwen opeisen
voor sociale huisvesting.

Noodzakelijke maatregelen. Maar wat
de fakkeldragers ook wilden meegeven was
dat kansarmoede vooral een maatschappelijk
probleem is. De beperkte opkomst bij de
fakkeltocht kan als bewijs gelden dat op het
vlak van de maatschappelijke bewustma-
king nog veel werk te verzetten is. Een
lakune in de analyse van de aktievoerders
zowel als de regering is de geringe belang-
stelling voor het onderwijs: kansarme
kinderen zitten vaak vanaf het eerste leer-
jaar met een achterstand opgezadeld die ze
noot meer kunnen inhalen. Kwalitatief
bekeken vonden de organisatoren de
fakkeltocht wel geslaagd: er waren delega-
ties van de Volksuniejongeren, Jong-Agalev
en de Jong-Socialisten. Als mogelijke ver-
klaring voor de lage opkomst gaven ze de
naderende eksamen, en de beperkte mo-
bilitatiemiddelen en het wantrouwen van
verenigingen en gewone mensen tegenover
politieke jongerenorganisaties. Ze willen
echter doorgaan met hun initiatief en de
pleinvrees bij niet-politieke verenigingen
wegnemen, met als uiteindelijk doel een
breed maatschappelijk debat aan te zwen-
gelen dat hopelijk structurele oplossingen
zal opleveren.

Benny Debruyne

Bron: De syntese van het 'Algemeen Verslag over
de Armoede'.

De toekomst van den troep

Inds de val van de Berlijnse muur en het einde van de Koude Oorlog is het Belgische leger aan een heroriëntering toe. Nu het duidelijk is dat de Sovjets niet meer en masse zullen binnenvallen, hebben 'onze jongens' zich toegespijt op de sindsdien in aantal toenemende VN-opdrachten. Dat deze 'peacekeeping'-opdrachten niet altijd even vlekloos verlopen, werd bewezen door het Rwandadrama en het recente Somaliëschandaal. Toenmalig defensie-minister Leo Delcroix (CVP) schortte begin jaren negentig de legerdienst op, ongetwijfeld tot grote opluchting van vele jongeren, maar legde de strijdkrachten een overhaaste en weinig doordachte hervorming op. De gevolgen hiervan laten zich nu voelen. Vandaar dat de parlementaire commissie die bevoegd is voor landsverdediging een reeks hoorzittingen houdt om een breed maatschappelijk debat op gang te brengen. Ook Jan Franssen, voorzitter van de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) — de overkoepelende Vlaamse studentenvereniging — werd hierop uitgenodigd.

Franssen zelf is niet al te entoesiast om op deze hoorzittingen te verschijnen. Dat hij op dit debat uitgenodigd is, wordt gezien als een relict uit de tijd dat vele studenten na hun studies nog het leger in moesten. Bovendien wordt gevreesd dat de conclusies van dit debat reeds grotendeels vastgelegd zijn, en dat VVS alleen pro forma wordt uitgenodigd. Franssen's kollega, Philippe Henry van de Fédération des Etudiants Francophones (Fef), vindt in ieder geval dat de studentenbeweging nog wel een positieve bijdrage kan leveren in het debat over ons toekomstig veiligheids- en defensiebeleid. De Fef-voorzitter bevestigde reeds zijn zegge te doen voor de commissie, in tegenstelling tot Jan Franssen die volgens de laatste berichten nog steeds als 'onder voorbehoud' staat geklasseerd. De VVS heeft immers altijd een anti-militaristisch standpunt ingenomen en twijfelt of de commissie hier wel oren naar zal hebben.

De redenen van de hoorzittingen zijn eigenlijk drieledig. Ten eerste vragen de strijdkrachten om een indexering van hun budget, wat tien miljard extra per jaar zou kosten. Dat geld is nodig voor de personeelskosten die een beroepsleger met zich meebrengt, alsook voor de vervanging van materiaal en de steeds toenemende buitenlandse opdrachten. Natuurlijk moet er eerst eens grondig nagedacht worden over de toekomstige taken van het leger, zodat men weet welke aankopen gepast zijn en welke

niet. De samenwerking binnen de Navo en de Weu (West-Europese Unie) zorgt voor een toenemende specialisatie van de verschillende nationale strijdmachten. Een tweede reden die de hoorzittingen rechtvaardigt, is de gewraakte legerhervorming door minister Delcroix (1993). Deze haastige hervorming hing met haken en ogen aan elkaar, te meer omdat er nooit enig diepgaand debat aan voorafging. Uit voornamelijk elektorale overwegingen zou Delcroix overgegaan zijn tot de opschorting van de legerdienst. Tenslotte is deze opschorting — en niet afschaffing — ook een belangrijk item op de hoorzittingen. Alhoewel deze hervorming door de meesten positief werd onthaald, vrezen anderen dat hierdoor de band tussen het leger en de natie verstoord is.

Stof

Er is dus meer dan genoeg stof tot nadenken. Aanvankelijk waren de huidige hoorzittingen aangekondigd onder de titel 'Doelstellingen en middelen voor een toekomstig veiligheids- en defensiebeleid'. Later werd het thema vernauwd tot 'De rol van het leger in de toekomst'. Volgens het Forum voor Vredesaktie (FVA) sluit deze vernauwing het in vraag stellen van de strijdkrachten uit. Het FVA heeft zich tot taak gesteld om de VVS-voorzitter te informeren bij het uitwerken van een standpunt namens alle Vlaamse studenten (niet echt een gemakkelijke opdracht), gezien de informatie anders alleen van het kabinet van landsverdediging afkomstig is. Het FVA pleit voor een veiligheids- en defensiebeleid dat zich vooral situeert op het diplomatieke en economische terrein en wil de rol van de strijdkrachten tot het absolute minimum beperken. Economische tegenstellingen en het ontbreken van een stabiel of legitiem politiek systeem geven maar al te vaak aanleiding tot gewapende conflicten (ex-Joegoslavië, Rwanda, Zaire, Albanië). Grotere inspanningen op de internationale scène om mogelijke konfliktharden beter in het oog te houden, kunnen veel onnodig leed besparen.

Dumping

De nadruk van deze inspanningen moet natuurlijk liggen op het respecteren van de mensenrechten en de democratie. Op dat vlak heeft de Europese Unie (EU) reeds één en ander bereikt, maar komt zij toch nog geregeld te laat. De gemakkelijke beschikbaarheid van wapens in de huidige konfliktgebieden is daar dikwijls de oorzaak van. Sinds het einde van de Koude Oorlog, en het uitblijven van vele grote bestellingen in Oost en West, is er een ware overlevingsstrijd onder de wapenfabrikanten aan de

gang om verschillende strijdende partijen in de Derde Wereld te mogen bevoorraden. Vaak wordt er aan dumpingprijzen gewerkt, met alle gevolgen vandien. De ontspanning tussen Oost en West heeft bovendien geleid tot de verkoop van overtollige stocks, die dan in de meeste gevallen ook in mogelijke konfliktgebieden belanden. Om deze geweldige hoeveelheid wapens te reduceren, stelt het FVA dan ook voor een actieve ontwapeningspolitiek te voeren, waarbij wapens worden opgekocht én vernietigd.

Terwijl het FVA en VVS uiteindelijk pleiten voor de afschaffing van het leger en de internationale wapenproductie en -handel, beschouwt de meerderheid van de Belgische politici dit niet als een realistische oplossing. Op de hoorzittingen worden dan ook de toekomstige opdrachten en middelen voor de strijdkrachten besproken evenals de relatie tussen de natie en het leger. Buiten VVS zijn er nog talloze andere organisaties op de hoorzittingen uitgenodigd, waaronder de vakbonden, de politieke partijen, de Navo, de Weu en enkele buitenlandse defensie-ministers. Een van de hete

hangrijzen in het debat is de organisatie van de toekomstige reserve. Vroeger werd de reserve van het Belgisch leger elk jaar aangevuld door de afzwaaiende miliciens en vrijwillige reservékaderleden. Door de opschorting van de legerdienst begint die reserve echter te vergrijzen.

Momenteel wordt er gedacht aan de opleiding van vrijwillige reservisten ter aanvulling van het beroepsleger in crisisperiodes. De reservisten zouden dan een financiële vergoeding krijgen voor de geleverde inspanningen, zoals in Groot-Brittannië (Territorial Army) en de Verenigde Staten (National Guard). Als doelgroep voor een dergelijke bijverdienste werd onder meer gedacht aan studenten. Het FVA en VVS zijn echter principieel gekant tegen een dergelijke regeling, die de interesse in het gebruik van verschillende wapens alleen maar zou aanwakkeren bij bredere lagen van de bevolking. Het laatste woord is in ieder geval nog niet gezegd over de toekomst van de strijdkrachten. De afschaffing, zoals het FVA en VVS hopen, zal in ieder geval niet voor de nabije toekomst zijn. We leeft de hoop dat de strijdkrachten zich op tijd en stond weten aan te passen aan deze nieuwe tijden, waarin het van essentieel belang is de publieke opinie achter zich te hebben. Dat ze dan de Limburgse hei maar niet meer in brand schieten.

Event Kets

First Contact wint Biosverkiezingen

(foto Ivar Piut)

Met een bijwijlen stevig uit de hand lopende kieskantus werden de verkiezingen bij Biologie vorige week dinsdag nogal nat beëindigd. Voor het eerst in de Biosgeschiedenis kwamen er twee ploegen uit: Quadrifolium en First Contact. Deze laatste haalde 53 procent van de stemmen, tegen 38 procent voor Quadrifolium. Een overtuigende overwinning voor de First Contacters dus, die met een vernieuwend programma (biologische geschiedenis schreef, Bios overkoepelt een kleine driehonderd studenten, die in de kiesweek door de nieuwe ploeg verworden werden met een optreden, barbecue met springkasteel, ontbijt op bed en het obligate gratis vat. Volgens Tine Ariën, huidig cultuurverantwoordelijke bij Bios, is het ook wel het nieuwe programma dat de studenten ertoe overhaalde voor First Contact te stemmen: 'Ik denk dat men de oude ploeg een beetje beu was, er was een nieuw elan nodig bij Bios.' Bovendien kwam de ploeg met frisse en eigenlijk broodnodige initiatieven aandragen om onder andere een kursusdienst in te richten en de valven te revaloriseren. Een vrouwelijke preses en dito vicepreses staan volgend jaar hopelijk garant voor een nieuwe wind bij Bios.

(ab)

CAFE PASTA
D'ADARIO

BOLLENSCHUUR 21-23, 3000 LEUVEN, 016/29 81 26

(advertentie)

Numerus Clausus: gisteren, vandaag, morgen

Op dinsdag 6 mei organiseert de Leuvense Interscolaire Leerlingenraad een 'debat over toelatingsproeven en numerus clausus'. Ondermeer minister van Volksgezondheid Marcel Colla zal daar zijn licht laten schijnen over het onderwerp dat de laatste weken weer brandend actueel geworden is. Ook de Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS) laat zich niet onbetuigd. Op maandag 12 mei organiseert ze op haar

beurt een debat rond toelatingsbeleid.

Met een twee mooie aanleidingen om het — nog maar eens — te hebben over die vervloekte numerus clausus. In geneeskunde en tandheelkunde komt ie er wellicht volgend jaar al, en nu reeds worden de messen gewet voor een algemeen toelatingsexamen. Het kan dan ook geen kwaad om de hele kwestie eens in een breder historisch perspectief te plaatsen

(p. 6-7) en om te kijken waar we vandaag precies staan (p. 8). Als aperitiefje stellen we u op deze bladzijde een studie voor waaruit blijkt dat artsen minder te lijden hebben onder hun eigen overaanbod dan ze willen doen geloven. Te lezen en van buiten te kennen tegen volgende week.

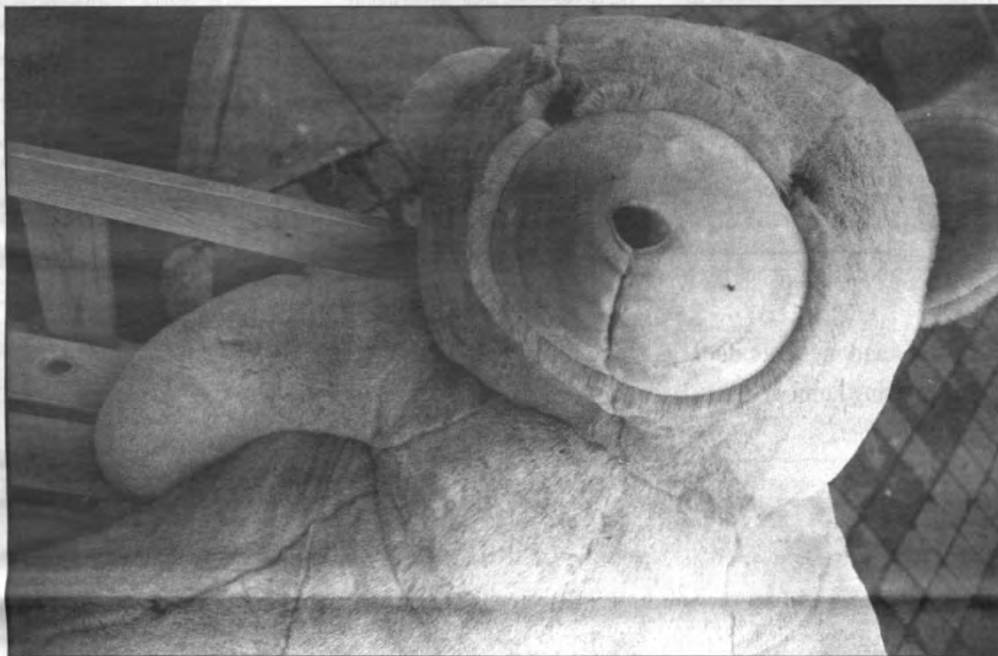
(be)

Numerus clausus

Artsen en specialisten overwerkt

Help, de dokter verzuipt

(foto Frank Viaene)

Win het numerus claususdebat staat de opleiding tot geneesheer en specialist centraal. Dit was immers de eerste studierichting waar besloten werd tot een zekere toegangsbeperking. Er waren — en zijn — veel te veel artsen, zo'n 34.000, wat de gezondheidszorg in dit land niet ten goede komt. Dat is althans de visie van de artsen zelf, en die visie werd door heel wat andere partijen in het debat overgenomen. Tot op heden heerst er verdeeldheid over de manier waarop die beperking moet doorgevoerd worden. Bovendien werden twee weken geleden de — vaak verrassende — resultaten van de enquête 'De werkload van artsen in België', uitgevoerd bij zo'n 2.500 artsen, bekend gemaakt. Resultaten die zowel door voor- als tegenstanders van numerus clausus positief geïnterpreteerd kunnen worden.

Het onderzoek bij de artsen was een opdracht van de universiteiten van Luik en Antwerpen (Ufsia), het ministerie van Volksgezondheid en werd uitgevoerd in samenwerking met de Artsenkrant, aan de hand van een vragenlijst in laatstgenoemd vaktijdschrift. De groep artsen werkte er anoniem aan mee, zodat de inkomensgegevens als vrij betrouwbaar kunnen gezien worden. Op een totaal van 34.000 artsen antwoorden er 2.433, dat is ongeveer zeven procent. Doelstelling van het onderzoek was een analyse te maken van de impact van de plethora (de toename van het aantal artsen), aan de hand van drie thema's: men wou de effecten van de verhoogde medische dichtheid opsporen, de strategieën van artsen in een concurrentie-

positie analyseren en de effecten nagaan van voorziene evoluties zoals de vrouwelijking en veroudering van het medisch korps.

Vreemd genoeg is de werklust van de artsen niet verminderd, integendeel. In 1972, toen ons land maar half zoveel artsen telde (zo'n 17.000), werkten zij gemiddeld 52 uur per week, in 1996 55 uur per week. Dat is enorm veel, en strookt niet met het beeld van de 'werkloze jonge arts' dat altijd voorgespiegeld wordt, al moet dit sijfer wel gerelativeerd worden: hoe minder patiënten een arts heeft, des te meer tijd trekt hij er gemiddeld voor uit (in Brussel: 23 minuten, in Wallonië 17 minuten en in Vlaanderen 15 minuten).

Kumul

Meer dan de helft van de ondervraagde artsen vindt ook dat zij teveel werken, en dat geldt voor alle leeftijdscategorieën. Alleen oudere artsen (60-plussers) perken hun activiteiten meestal drastisch in. Nochtans zien jonge artsen maar half zoveel patiënten (59) per week als oudere artsen (119). Dat betekent dat de eerste groep veel meer tijd uitrekt per patiënt, en kan dus zeker geen kwalitatieve afbouw van de gezondheidszorg genoemd worden. Jongere artsen zien minder patiënten, en dat betekent dan ook dat zij veel minder verdienen dan hun oudere collega's. Het inkomen is enorm gespreid: drie procent van de ondervraagden verdient nog geen 25.000 frank per maand, twintig procent heeft een inkomen van meer dan 200.000 frank per maand. Achtien procent van de huisartsen volgt noodzakelijkerwijze een of meerdere aanvullende opleidingen, bijvoorbeeld tot homeopaat of akupuncturist.

Bij de specialisten ligt de nadruk op de zware werklust voor de specialist in oplei-

ding. De specialisten kumulieren ook activiteiten om de groeiende concurrentie een hoofd te bieden. Bijna veertig procent van de specialisten volgt een opleiding om de eigen praktijk te kunnen combineren met het werk als bijvoorbeeld school- of bedrijfsarts. Vooral Walen en Brusselaars doen dit, omdat in hun regio het aantal bijkomende artsen (plethora) heel wat groter is dan in Vlaanderen.

Specialisten in opleiding vormen tevens de 'onderlaag' kwa inkomen bij de specialisten. 43 Procent van de specialisten behoort dan weer — met een inkomen van meer dan 200.000 frank per maand — tot de financiële toplaag. Dit in tegenstelling tot de huisartsen — een kwart van de jonge artsen verdient tussen 25.000 en 75.000 frank per maand — en daar horen ook de specialisten in opleiding bij. Tot 30 jaar is er tevens een verschil tussen Vlamingen en Walen: in het noorden ligt het inkomen een stuk hoger.

Dat er teveel artsen zouden zijn om nog een fatsoenlijke medische zorg te kunnen verstrekken (wegens te weinig ervaring) is een besluit dat de waarheid geweld aandoet. Volgens het onderzoek is de plethora immers vooral een nijpend probleem in Wallonië en Brussel, en valt het in Vlaanderen totnogtoe nogal mee. Artsen en

specialisten ervaren een te hoge werkdruk, die mede wordt verklaard door het kumulieren van activiteiten om aan een (volgende) hoog inkomen te geraken. Hierbij valt vooral de precarie situatie van de jonge artsen en specialisten in opleiding op, die moeten 'wijken' voor oudere artsen (zekeer voor die tot 60 jaar). Dat brengt niet alleen de toekomst van onze gezondheidszorg in gevaar, maar betekent ook een economische 'verliespost'. Al deze jonge artsen hebben namelijk minstens zeven jaar een opleiding op kosten van de gemeenschap gevolgd, maar worden belet om deze te laten 'renderen'. Eén van de mogelijke en belangrijke oplossingen voor dit probleem zou erin kunnen bestaan de verplichte pensioenering voor (huis)artsen in te voeren, wat tevens de vergrijzing van het medisch korps zou tegengaan.

Debat

Ook de studenten geneeskunde staan principieel achter zo'n pensioenering. Près Frédéric Meekers van Medica: "Als men de instroom zo strikt wil regelen, moet men consequent zijn en dat ook met de uitstroom doen." Daarnaast staan de studenten een drietal maatregelen in de gezondheidszorg voor, die volgens hen absoluut noodzakelijk zijn om de artsenvoorziening leefbaar te houden. Echelonnering is er één van, wat betekent dat er betere taakafspraken tussen huisartsen en specialisten moeten komen. De (her)waardering van de huisarts als verstreker van eerstelijnszorg staat hierbij centraal en het moet dan ook financieel aangemoedigd worden om naar een huisarts te stappen in plaats van naar een specialist, wat op dit ogenblik nog te snel gebeurt.

"Ten tweede moet er een globaal medisch dossier per patiënt aangelegd worden", aldus Frédéric Meekers, "dat bij voorkeur bij de huisarts belandt, zodat deze een overzicht behoudt in het medisch dossier van zijn patiënten." Het kan tevens gezien worden als een noodzakelijke maatregel om het al te gulle voorschrijfgedrag te beteugelen. Tot slot is er de akkreditering, die inhoudt dat een arts zich kwasi konstant zou moeten bijscholen, om de kwaliteit van de gezondheidszorg te kunnen verzekeren. Meekers: "Sinds november zijn er daaromtrent met minister Marcel Colla al afspraken gemaakt, zo worden associaties tussen oudere en jongere artsen aangemoedigd. Deze laatste leren niet alleen van de oudere artsen, maar het is ook de bedoeling dat zij hun praktijk overnemen. Om dezelfde reden worden ook groepspraktijken aangemoedigd."

Ann Bries

Op dinsdag 6 mei om 20 u organiseert de Interscolaire Leerlingenraad Leuven een debat rond numerus clausus, toegangsbeperking en kontingentering in aula Pieter de Somer met onder meer minister Colla, inspekteur-generaal van het secundair onderwijs Michielsens, profsen, studenten en leerlingen.

COCKTAIL-PROVENCE

Een Franse taalvakantie in de zonnige Provence voor studenten tussen 18 en 23 jaar
2-14 september
Inl. & broch.:
CREA-LANGUES/KREATA
Kon. Albertlaan 32 - 3360 KORBEEK-LO
Tel. 016/46 35 92
ook progr. voor volw. vanaf 18 jr.
van juni tot sept.

(advertentie)

Slagerij Van Laere P.

VRAAGT:
STUDENTEN (M/V)
VOOR VERKOOP IN WINKEL
OP ZONDAG.
Zich persoonlijk aanbieden
Brusselsestraat 96/98
3000 Leuven.
(winkel gesloten op dinsdag en woensdag)

(advertentie)

belangrijkste verworvenheden uit onze samenleving" niet getornd mocht worden "tenzij om uitzonderlijk zware redenen. Deze redenen zijn, zeker voor wat Vlaanderen betreft, niet voorhanden."

Bocht

Als de Vlaamse universiteiten het jongste decennium altijd maar meer water bij hun wijn hebben gedaan, dan is dat in niet geringe mate de verdienste van de KU Leuven. Ook de opvolger van De Somer, rector Dillemans, was een zelfverklaard voorstander van een studentselectie. In een brief van 1 februari 1993 aan de voorzitter van de Vliir stelde Dillemans onverholen: "De Vliir had destijds een standpunt contra (numerus clausus, nvdr) ingenomen. De KU Leuven is volledig bereid, in het licht van de huidige omstandigheden, over een herziening daarvan te overleggen (...) om tot een, eventueel gewijzigd, gezamenlijk standpunt van de Vlaamse Universiteiten te

komen." Een maand later bleek het Vliir-standpunt inderdaad subtiel maar significant gewijzigd: "Na uitputting van alle onderzochte maatregelen, ook langs Franstalige kant, wil de Raad wel onderzoeken op welke manier een selectiviteit zou kunnen doorgevoerd worden bij het einde van de eerste kandidatuur geneeskunde in Vlaanderen." De vrije studiekeuze blijft zo wel gewaarborgd, maar na het eerste jaar mag er een test komen om een selectie door te voeren.

Het was rector Oosterlinck die in oktober 1995 de Vliir definitief de bocht deed nemen. "De Vliir erkent dat er een probleem is met het artsenaanbod. Aangezien de ontrappingscampagnes geen voldoende effect resorteerden kan zij zich in meerderheid scharen achter de voorstellen van de minister van Onderwijs die, door het organiseren van een centraal ingangsexamen de dreiging van een vestigingswet wil ontlopen", verklaarde de Gentse rector en Vliir-voorzitter Jacques Willems aan Veto (nummer 7, jaargang 22). Over die geleidelijke wijziging deed rector Oosterlinck later in ditzelfde blad de historische uitspraak:

Een geschiedenis van de toelatingsbeperking

De herfst van een grondbeginsel

ooit werd er omwille van de *numerus clausus* een kind ontvoerd. Geen eenzame strijder werd ooit vermoord teruggevonden nadat hij 'Leve de vrije toegang tot het hoger onderwijs' had geroepen bij de eedaflegging van een Belgische koning. Geen studentenvertegenwoordiger stapte ooit aan het Fochplein met een bompakket op zijn buik een overvolle bus op. En toch loonde het ideaal van de vrije studiekeuze voldoende de moeite om het voor opeenvolgende generaties studenten de speerpunt te maken van hun democratiseringstrijd. In dit betoog past evenwel de verleden tijd, want de jongste twee jaar werd er al flink wat afgeknabbel van dat heilige principe, en het einde lijkt nog niet meteen in zicht. Een verhaal over hoe het zover is kunnen komen.

'De kroniek van een aangekondigde dood'. Zo zou je een historisch overzicht van de ontwikkelingen in het numerusclausus-debat kunnen dopen, als het niet zo patetisch klonk. Licht voorbarig ook, want de strijd is nog niet gestreden. Toch moet je goed blind zijn om niet vast te stellen dat de studenten in de loop de jaren steeds eenzamer zijn komen te staan in de strijd tegen toelatingsbeperking. Hen wordt een versterde visie verweten, een gebrek aan flexibiliteit in een veranderende maatschappelijke context. Dat de onderwijsdemokratisering historisch als een 'left of centre'-principe beschouwd wordt, is daarbij mooi meegenomen. Want kijk maar eens wat er met het kommunisme in het Oostblok gebeurd is, een eksemplum toch van een versterd beleid. Een beetje amateurdiscoursanalist zal de 'newspeak' in die aantijgingen opvallen. Immers, sinds wanneer heet beginselvastheid versterking?

Beginselvastheid kan de verantwoordelijke politici alvast niet verweten worden. Kende u deze al? "De oriënteringsproef is totaal fout. Die passeert de Vlaamse Raad niet. Met de SP in de regering komt er geen toelatingsproef. Hierover ben ik formeel." Wijze woorden uit de mond van toenmalig SP-voorzitter Frank Vandenbroucke, verschenen in Veto 14, jaargang 17 (7/11/1991). Zes jaar later is er heel wat veranderd: Frank zit op kot in Oxford, de Vlaamse Raad werd het Vlaamse Parlement, de SP zit al een tijdje in de regering en... wat geneeskunde en tandheelkunde betreft komt de toelatingsproef er eveneens, en wel in een verstrengde versie: toelatingsexamen met numerus clausus. Tenminste, als we de verantwoordelijke ministers mogen geloven. Op Vlaams onderwijsniveau is dat Luc Van den Bossche, socialist. Hij voelt zich gedwongen tot de maatregel, nadat op federaal niveau werd besloten tot een contingentering van het aantal al studerende artsen. Dat wil zeggen dat hoedanook slechts een deel van de artsenlichting die volgende jaar aan zijn opleiding begint ook feitelijk het artsenberoep zal mogen uitoefenen. Verantwoordelijk daarvoor is de minister van Volksgezondheid, Marcel Colla, socialist.

Paradox

De boude bewering van Vandenbroucke was destijds een reactie op het dekreet-Coens van 1991. De inmiddels overleden CVP-minister van Onderwijs wilde met zijn mammoetdekreet niet minder dan het hele Vlaamse universitaire landschap hervormen. Naast ondermeer een meer autonome financiering voor de universiteit — dat wil zeggen minder afhankelijk van studentenaantallen — werd in het oorspronkelijke dekreetontwerp ook het idee van een 'oriënteringsproef' gelanceerd: "De Vlaamse Eksekutieve kan op voorstel van

de Vlaamse Interuniversitaire Raad bepalen dat de inschrijving voor door haar nader te bepalen opleidingen afhankelijk wordt gesteld van de deelneming aan een door de universiteit georganiseerd inleidingsprogramma, al dan niet afgesloten door een oriënteringsproef."

Die omzwachtelde paragraaf zou na massaal studentenprotest uit het definitieve dekreet verwijderd worden, maar het idee bleef geregeld de kop opsteken. "Manmoedig heb ik me als enige verzet tegen numerus clausus", verbaasde Daniël Coens in een Veto-interview in 1991. Voor hem was de voorgestelde oriëntatieproef — verplicht en niet-bindend — een goed alternatief voor de numerus clausus waarop vanuit geneeskundehoek zo fel werd aangedrongen. In 1986 was het al eens bijna zover geweest. Jean-Luc Dehaene, toen nog minister van Volksgezondheid, plande een studentenbeperking in de richtingen geneeskunde, tandheelkunde en kinesiterapie. De plannen gingen de koelkast in, ondermeer door verzet van de oppositie, van de studenten en van... Coens.

"De oriënteringsproef is totaal fout. Die passeert de Vlaamse Raad niet. Met de SP in de regering komt er geen toelatingsproef."

Frank Vandenbroucke, Veto 14, jaargang 17 (7/11/1991)

Inmiddels weten we dat wie volgend jaar geneeskunde of tandheelkunde wil gaan studeren, eerst langs een toelatingsexamen moet passeren. Passeren zal zelfs niet volstaan, want van de geslaagden mag slechts het hoogst gekwoteerde segment volgens een vooraf bepaald aantal (een *numerus clausus*, dus) de studies aanvatten. Een numerus clausus was volgens minister Van den Bossche nodig omdat de meeste universiteiten in zeven haasten een voorbereidingskursus voor het ingangsexamen aan het klaarstomen waren. Daardoor dreigde een test zonder sluitend getal een maat voor niets te worden. Die situatie leverde behalve een woede-aanval van de minister van Onderwijs een wat vreemde paradox op. Waarom willen die universiteiten plots al die studenten door het ingangsexamen helpen, terwijl ze vorig jaar nog zo overtuigd waren van de noodzaak van maatregelen om de instroom van het aantal geneeskundestudenten te beperken?

Een algemene toelatingsproef komt er voorlopig nog niet, maar de druk wordt opgevoerd. Ook dat gebeurt niet voor het eerst. In 1985 wordt vanuit de Leuvense Dienst Universitair Onderwijs het idee gelanceerd om het ingangsexamen burgerlijk ingenieur te veralgemenen voor alle richtingen. Vorig jaar gaf rector Oosterlinck nog eens een schot voor de boeg. Wat in een eerste uitspraak nog een algemeen toelatingsexamen heette, werd vervolgens afgezwakt tot een verplichte en niet-bindende oriëntatieproef. De lijn van Coens dus. Maar ondertussen was Oosterlinck er wel in geslaagd om de tegenpartij — de studenten, dus — te doen verkondigen dat zo'n oriëntatieproef, weliswaar onder een aantal strikte voorwaarden, niet onbespreekbaar was. Daar was Coens nooit in geslaagd.

Wederopbouw

Het heeft de voorstanders van een studentenbeperking — hetzij in het algemeen, hetzij enkel voor de 'zorgenverstrekkende' sektor — ongeveer twee decennia gekost om hun gedachtegoed aanvaard te doen worden. Vóór 1980 was er nauwelijks sprake van een beperking van de instroom van

het aantal studenten. De kwestie van een studentenbeperking stelde zich tevoren ook helemaal niet. De universiteit bleef tot voor 1960 immers een elitair bastion. In principe mocht iedereen wel naar de unif, maar in de praktijk kon slechts een heel klein deel van de bevolking zich de investering van verder studerende kinderen permitteren: zelfs hoger middelbaar onderwijs was absoluut niet evident. De studentenbeperking was met andere woorden maatschappelijk gedetermineerd.

Na de Tweede Wereldoorlog kwam daar verandering in. België — en de rest van Europa — had nood aan een nieuwe en grote generatie hooggeschoolde krachten voor de wederopbouw. Het Schoolpakt van 1958 beregde ondermeer kosteloos middelbaar onderwijs, zodat de doorstroming naar de universiteit vanuit alle lagen van de bevolking mogelijk werd. De wet van 3 augustus 1960 verzekerde dan weer de uitbouw van sociale voorzieningen aan de unif. Door de werking van de sociale diensten, oriënteringsdiensten, studentenrestaurants en -residents aan de Alma Mater werd de democratisering van het hoger onderwijs een realiteit. Een definitie van die democratisering van het onderwijs is niet gemakkelijk te geven. "Iedereen die dat wil moet de kans krijgen om de opleiding te volgen die hijzelf verkiest, zonder gehinderd te worden door financiële, sociale of culturele drempels", is ook vandaag nog de best geijkte poging.

Front

In 1976 klonk dat in een standpunt van de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid (NRW) nog als volgt: "Elke jongere heeft recht op maximale uitplooiing van zijn intellectuele capaciteiten voor zover de financiële draagkracht van de samenleving dat toelaat." Het is het tweede deel van dat zinnetje dat in de daaropvolgende (krisis)jaren als een zwaard van Damokles ging hangen boven de vrije toegang tot het hoger onderwijs. Dat die vrije toegang niet langer te betalen zou zijn, is een argument dat sinds het begin van de jaren tachtig steeds weer in het discours van de voorstanders van een selectie opduikt. Naar de universiteit gaan, is in hun visie niet langer een recht, maar een voorrecht. Niet dat het altijd met zoveel woorden gezegd werd, maar dat is de ondertoon die je aantreft zowel bij de ministers Coens en Van den Bossche als bij de rektoren De Somer, Dillemans en Oosterlinck.

Het perspectief van de universiteiten zelf — overkoepeld in de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vliir) — ten aanzien van numerus clausus is zelden vrij van dubbelzinnigheid geweest. In 1977 onderschreef de pas opgerichte Vliir het vermelde standpunt van de NRW, maar drie jaar later brak ondermeer de KU Leuven dat front, onder impuls van rector De Somer, die zelf afkomstig was uit de fakulteit Geneeskunde. Voor de unif was het sinds 1980 rijden en omzien. Hoewel het verzet tegen de afbraak van de historische vrije studiekeuze groot bleef, droegen zij in hun schoot de groep Biomedische Wetenschappen mee, bij uitstek vragende partij voor een studentenbeperking. In 1987 vond de Vliir nog dat aan het leerrecht "één de

Duitsland een numerus clausus en Frankrijk een 'baccalauréat'. "Als ik niks doe zal Europa mij wel dwingen", zei minister Van den Bossche in een gesprek met de studenten eind 1995.

Wijnen rektor De Somer vertolkte in 1984, in zijn openingsrede bij de start van het academisch jaar, die redenering als volgt: "België en Italië zijn de enige westerse landen waar gebrek aan politieke moed gekamoufléerd wordt onder de verheven

paal rekkelijk opgesteld. Binnen de studentenbeweging is de algemene, verplichte en niet-bindende oriënteringsproef stilaan bespreekbaar geworden, wat niet zo gek lang geleden nog onmogelijk zou zijn geweest. Maar zo'n proef mag er alleen komen als hij wordt ingebed in een geheel van studiekeuzebegeleidende maatregelen, die het best worden gekoördineerd door een geherwaardeerd PMS.

Uit de reserves in de formulering blijkt

Andere studies spreken de correlatie tussen het aantal artsen en de uitgaven in de gezondheidszorg tegen. Dat het ook nog wel meevalt met de verdoeken werkloosheid van een groot deel van het artsbestand blijkt eveneens uit andere bronnen (lees hierover het artikel op p. 5).

Kollektivistisch

Voor alle duidelijkheid: dit is geen

spraakje met de studenten in de rol van de onschuldige prinses. En vandaag openlijk en straffeloos gesproken wordt over een algemene toelatingsproef, in wat voor modaliteit ook, dan heeft dat veel te maken met een veranderde houding van het grote studentenpubliek tegenover die materie. De term numerus clausus alleen al was begin jaren negentig voldoende om

(foto's: Archief)

duizenden studenten op de been te brengen. Recente acties moesten het met heel wat minder steun stellen. Ook konden de studenten hun interne verdeeldheid niet langer verbergen. De geneeskundestudenten bijvoorbeeld waren best wel bereid om te praten over een toelatingsexamen, als daarmee die vervloekte kontingentering ongedaan kon gemaakt worden. De anderen vreesden dat met een beperking bij geneeskunde het hek ook voor de andere richtingen van de dam zou zijn, maar zij slaagden er steeds minder in hun achterban hiervoor te mobiliseren.

Dure woorden zijn al versplaat aan dat gewijzigde klimaat: betogingsmoedige, individualisering, kollektief egoïsme. De zaak blijkt toch een beetje ingewikkelder dan dat. Toelatingsbeleid is een complexe, abstracte materie. Het verschil tussen oriënteren en beperken is even belangrijk als moeilijk in een mediatiseerbare slogan vatten. En daarmee zitten we weer bij de inleiding: voor numerus clausus werd nooit een kind vermoord. Wellicht heeft veel er mee te maken dat het concept 'student' zelf de laatste tijd een grondige wijziging heeft ondergaan. De verbinding tussen student en sociaal engagement is zijn maatschappelijke evidentie kwijtgespeeld. Van studenten wordt weer verwacht dat ze "de intelligentia van de informatiemaatschappij van de eenentwintigste eeuw" vormen (woorden van rektor Oosterlinck bij de opening van het vorige academiejaar).

Die elitaire benadering staat haaks op het democratiseringsideaal. Een toelatingsbeperking lijkt immers een logische consequentie van die visie op de universaliteit als kweekvijver van de maatschappelijke elite. Dat wist VUB-rector Aloïs Gerlo al in 1980. Als radikaal voorstander van zo'n beperking was hij destijds een objectieve bondgenoot voor zijn Leuvense confrater De Somer, al was zijn benadering totaal anders. Met de numerus clausus als breekijzer hoopte hij dat een einde kon gemaakt worden aan "de kollektivistische, geldverkwistende traditie die dit land aan de boord van de afgrond bracht." Het is aan de studenten van de huidige generatie om te beslissen of zij aan die verwachtingshorizon willen voldoen.

Bart Eeckhout

Deze tekst is een bescheiden syntese van de honderden artikelen die in dit blad in de loop der jaren aan dit onderwerp werden besteed.

Frustratie

De verdedigers van de toelatingsbeperking bouwen hun betoog meestal op dezelfde vier argumenten. De vraag naar de betaalbaarheid van een vrije studiekeuze is al genoemd. Een tweede argument vertrekt vanuit dezelfde economische benadering, maar is iets perifer omdat het een gevolg van de onderwijsdemokratisering tegen dat principe gebruikt. Hoewel het geen doel op zich is van de democratisering, heeft zij er wel mee voor gezorgd dat het aantal studenten enorm is gestegen. En het aantal studenten dat niet slaagt in eerste kan is meegestegen. Volgens de beperkingsredenering zou de democratisering bijgevolg anti-democratisch werken omdat heel wat studenten die naar de unif gestuurd worden

principes van democratische rechten, met als gevolg dat het geneeskundig aanbod er volledig uit de hand gelopen is." Met een mooie retorische combinatie van de laatste twee argumenten. De eerste twee kwamen overigens even verderop in dezelfde speech aan bod, waarmee de toenmalige rektor op zijn beurt een voorzet voor een algemene toelatingsexamen afleverde: "Heeft het zin om studenten naar de universaliteit te sturen die slechts één kans op vier hebben om in de examens van het eerste jaar te slagen?"

(...) Nutteloze inspanningen en verloren tijd eindigen, zoals men kan verwachten, in ontgoochelingen en frustraties." Vorig jaar kon de huidige rektor volstaan met een bijna woordelijke herhaling, toen hij het water wou testen voor een algemeen eksamen: "Het zou heel wat leed besparen voor een aantal studenten die het universitaire nivo duidelijk niet aankunnen" (Het Laatste Nieuws, 23/4/96).

Motivatief

De begripsverwarring tussen de verschillende modaliteiten (zie kadertje) heeft wellicht ook in het voordeel gespeeld van de voorstanders van de beperking. Door zelf de numerus clausus af te zweren kon een minder strenge, oriënterende maatregel aan de publieke opinie verkocht worden als een compromis. En jawel, de studenten, die verder keken dan hun neus lang was en best inzagen dat met één toelift de deur wagenwijd werd opengezet voor een bindende test, werd vervolgens verstarrend verweten. Nochtans hebben de studenten zich net op dat punt de laatste jaren be-

dat aan de kant van de studenten wordt betwijfeld of het wel mogelijk is om zo'n sluitende proef op te stellen. Een test blijft immers een momentopname, die weinig rekening houdt met moeilijk kwantificeerbare factoren als motivatie en aanpassingsmogelijkheden. De waarde van de resultaten van zo'n test is volgens de studenten dan ook te twijfelachtig om er bindende gevolgen aan vast te knopen. Bovendien zou een toegangsexamen het sekundair onderwijs ertoe kunnen aanzetten zijn programma's af te stemmen op dergelijke test, wat afbreuk doet aan haar algemeen vormende taak. Nu al rijzen er sporadisch repetitorenburro's op voor middelbaar onderwijs. Zij moeten tegen fikse betaling scholieren klaarstomen voor hoger onderwijs. Het spreekt vanzelf dat die dure grap alleen is weggelegd voor wie ze kan betalen.

Werkloos

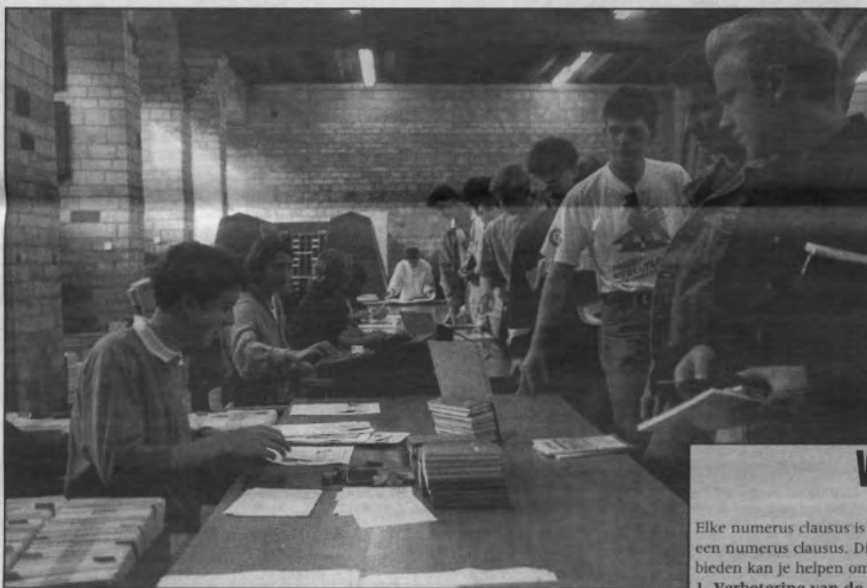
Daarnaast hebben de studenten ook altijd vragen gesteld bij de noodzaak om het arsenaal (en het budget van volksgezondheid) te beheersen door een studentenbeperking. Vanuit studentenhoek zijn verschillende alternatieven voorgesteld om de zaak te regelen binnen de geneeskunde-ector zelf. Echelonnering (getrapte geneeskunde, waarbij patiënten altijd eerst langs de huisdokter gaan, alvorens een gespecialiseerd geneesheer te raadplegen), pensioen op zestig en akkreditering (beloning van artsen die zich permanent blijven vormen) zijn enkele van die voorstellen. De artsensyndikaten hebben dergelijke maatregelen altijd geweigerd, en zij hebben uiteindelijk ook hun slag thuis gehaald. Nochtans kan hun argumentatie bezwaarlijk vernieuwend genoemd worden. Leuk detail: in 1819 laat een zekere dokter Kluyksens bij de opening van het tweede academiejaar van de Gentse universiteit al een identieke noodkreet horen: "Indien de examens niet moeilijker worden, zullen er binnenkort evenveel geneesheren als patiënten zijn." Het is de verdienste van de syndikaten dat zij van die hypothese een algemeen aanvaarde waarheid hebben gemaakt.

De artsensyndikaten mogen zich ook graag baseren op wetenschappelijke studies die het overaanbod aan artsen vaststellen en de nadelige gevolgen ervan voor de volksgezondheid. De wetenschappelijke waarde van die studies, vaak uitgevoerd door de betrokken partij zelf, kan echter nogal eens in twijfel worden getrokken.

Oriënteren in plaats van selekteren

Wen numerus clausus voor geneeskunde hebben we, een algemene toelatingsproef voor alle richtingen kunnen we krijgen. Zover staan de studenten vandaag in het debat rond toelatingsbeleid. Het historisch gehalte van de beslissing tot numerus clausus mag niet onderschat worden. Nu de vrije studiekeuze een eerste slag is toegebracht, lijkt niets een verdere afbraak van dat eens zo heilige principe in de weg te staan. Als de studenten alsnog de tegenpartij willen overtuigen van hun gelijk, dan zullen ze zich moeten bewijzen in een stevig onderbouwde debat. Wetenschappelijke argumenten zullen daarbij meer doorslaggevend zijn dan emotionele of ideologische. Een roundup van de verschillende standpunten in het debat kan daarbij een eerste stap zijn.

"Loko is voor een betere en meer uitgebouwde PMS-begeleiding. Loko dringt aan op meer wetenschappelijk onderzoek naar het oriënteringsbeleid en eventueel, indien relevant, voor een oriënteringstest. Deze moet, als hij al kan ontworpen worden, verplicht, niet-bindend en richtingsgeoriënteerd zijn en georganiseerd worden door het PMS." Zo luidt het meest recente stand-

punt van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie ten aanzien van toelatingsbeleid. Loko blijft zich dus principieel verzetten tegen elke vorm van toelatingsbeperking. Maar dat wil niet zeggen dat de studenten niet bereid zijn na te denken over alternatieven om enkele van de huidige problemen op te lossen.

Slaagsijfers is één van die nijpende kwesties. Voorstanders van een toelatingsbeperking (zie artikel p. 6 en 7) zien in een ingangsexamen een mogelijkheid om de slaagsijfers te verbeteren. Wie niet geschikt is voor universitair onderwijs valt dan al voorhand af. Het probleem is evenwel dat de studentenpopulatie die nu vrijelijk aan de eerste kandidatuur begint, niet zomaar op te delen is in reinen en onreinen, in bekwaamen en onbekwaamen. Een sterke motivatie kan bijvoorbeeld een minder grote intelligentie of kennis opvangen. En bovendien zijn er heel wat eerstekenners die door aanpassingsmoeilijkheden of pech de eerste keer falen, maar in een bisjaar toch nog op hun pootjes vallen. Een onderzoek van Paul Smeyers uit 1986 leert dat bisstudenten meer kans op slagen hebben dan gewone eerstejaars. De vraag is dan ook of het wel mogelijk is om een sluitende test op te

stellen die rekening houdt met die factoren.

Katoliek

"Ja, dat is mogelijk", repliceert ondermeer professor Piet Janssen, die zich als psychodiagnosticus al jaren bezig houdt met de materie. Hij ontkent niet dat er naast intelligentie heel wat andere factoren een rol spelen in de studieresultaten, maar stelt dat die elementen pas van doorslaggevend belang kunnen zijn als er een bepaald intellectueel benedengrens wordt overschreden. Met andere woorden: wie niet boven die grens uitkomt, maakt nauwelijks een kans aan de unief, motivatie of niet. Een onderzoek van Marlies Lacante uit 1981 verleent hem steun in die hypothese. Volgens Janssen zijn er dan ook geen wetenschappelijk-technische bezwaren tegen een toelatingsproef. Een proef kan volgens Janssen met democratiserend werken, omdat het een positieve stimulans betekent voor de geslaagden, en de anderen nodeloos leed bespaart.

De praktijk heeft intussen geleerd dat we beter toch nog even opletten met het bindende karakter van die toelatingsproef. De Technische Commissie die eind 1995 werd opgericht om de invoering van een ingangsexamen in de richtingen geneeskunde en tandheelkunde te organiseren liet in februari van dit jaar een testexamen los

bieden. Zo wilde de KU Leuven ondermeer een oefensessieweekend met gratis overnachting aanbieden om leerlingen op het examen voor te bereiden. Dat was niet erg naar de zin van minister van Onderwijs Van den Bossche (SP) die van de weeromstuit aan het toelatingsexamen een numerus clausus toevoegde. Het was immers de bedoeling dat er genoegsoed worden in de instroom van kandidaatartsen, en als men de scholieren zou trainen voor het ingangsexamen dreigde het effect onvoldoende te zijn.

Numerus clausus in enge zin gaat ook voor de geneeskundestudenten zelf te ver. Nochtans waren zij bereid om een heel eind mee te gaan in de denkrichting van de minister van Onderwijs. Ook volgens hen bestaat er een overaanbod aan artsen. De kontingentering van minister van Volksgezondheid Marcel Colla (SP), die artsen pas aan het eind van hun opleiding aanpakt, zagen zij echter niet zitten. Kontingentering betekent dat van de afgestudeerden slechts een beperkt deel een Rizivnummer krijgt toegewezen. Alleen patiënten van dokters met zo'n nummer krijgen hun kosten terugbetaald door het ziekenfonds. Dokters zonder Rizivnummer wordt dus in de praktijk het werken onmogelijk gemaakt. In plaats van een numerus clausus stellen de geneeskundestudenten evenwel maatregelen in de gezondheidszorg zelf voor, iets

waar de oppermachtige artsensyndikaten heel wat minder voor te vinden zijn.

Men kan zich moeilijk van de indruk ontdoef dat de voorstanders van een toelatingsbeperking voor de gemakkelijkste weg kiezen. Wanneer er iets hapert aan de slaagsijfers kan men aan twee kanten een remedie zoeken.

aan de kant van het onderwijssysteem of aan de kant van de individuele student. Politiek gezien valt het heel wat minder lastig om voor die laatste optie te kiezen. Een wijziging van het onderwijssysteem vergt immers heel wat ingrijpende maatregelen. Dat is nochtans de keuze waar de studenten voor staan. Zij willen oriënteren in plaats van selekteren. Die oriëntering moet evenwel geïntegreerd worden in het pakket van het secundair onderwijs, en de resultaten ervan mogen niet bindend zijn. Een goed oriënteringsbeleid vertrekt voor de studenten bij een uitgebouwd en geherstructureerd PMS. Maar ook de onderwijsinstellingen zelf moeten voor hun verantwoordelijkheid geplaatst worden. Er moet meer aandacht besteed worden aan de keuzemogelijkheden na het secundair onderwijs. Loko pleit er voor om het keuzemoment te vervroegen naar het vijfde middelbaar, zodat de nodige ruimte vrij komt voor de leerling om zich te informeren over doelstellingen en verwachtingen van het hoger onderwijs.

Wanneer men zijn oor te luisteren legt bij de politieke partijen dan lijkt de vrees voor een algemeen toelatingsexamen vooralsnog ongegrond. Geen enkele partij is tot nader order gewonnen voor die optie. Een verplichte, niet-bindende oriëntatieproef daarentegen schijnt stilaan aan ahang te winnen, zeker nu geweten is dat de studenten zelf die optie ook bespreekbaar achten. Twee gevaren schuilen achter die strategie. Ten eerste is er de 'steppingstone'-theorie. Wat begint als een niet-bindend oriënterend advies, kan al snel om budgettaire redenen uitmonden in een bindend examen. Vervolgens zou men wel eens over het hoofd durven zien dat voor de studenten een oriëntatieproef enkel kan als hij gepaard gaat met de vermelde hervorming in het onderwijssysteem. Een hervorming van het PMS kost geld, en dat geld is er niet, zou de redenering dan al vlug kunnen zijn. En daar sta je dan met je goede bedoelingen.

Bart Eeckhout

Veto's verklarend woordenboek

Elke numerus clausus is een toelatingsbeperking, maar niet elke toelatingsbeperking is een numerus clausus. Dit kadertje met de verschillende opties in het toelatingsbeleid hulp bieden kan je helpen om door het toelatingsbos de oriënterende boom te zien.

- 1. Verbetering van de studiekeuzebegeleiding:** naast een herwaardering van PMS en klasseraad, kan men de abiturienten ook beter informeren over de marktbehoeften (middels behoefte-onderzoek) en de specifieke vereisten voor een welbepaalde opleiding.
- 2. Een vrijblijvende oriëntatieproef voor eerste kan:** een niet-bindende test die peilt naar de mogelijkheden van alle abiturienten om hen toe te laten de studiekeuze beter te oriënteren.
- 3. Ofrtradingskampagne:** op basis van bijvoorbeeld arbeidsmarktperspektieven kan men vrijblijvend afraden een bepaalde opleiding te volgen.
- 4. Toegangsbeperking op basis van de vooropleiding:** je wordt geweigerd op basis van je vakkenpakket in het secundair onderwijs, dat onvoldoende wordt geacht voor een hogere opleiding.
- 5. (Gewogen) Loting:** of je naar de unief mag, wordt bepaald door het noodlot, al dan niet een handje geholpen door een aantal criteria (geslacht, studieresultaten,...).
- 6. Toelatingsexamen vóór de eerste kan:** iedereen doet mee aan een voorafgaand examen. Wie niet slaagt, komt niet op de unief.
- 7. Numerus clausus:** niet alle geslaagden van een ingangsexamen mogen naar de unief maar slechts de hoogst gerangschikten, volgens een vooraf bepaald getal. Aangezien NC vaak voor de hele problematiek wordt gebruikt, spreekt men in dit specifieke geval ook wel eens over een numerus fixus.
- 8. Een propedeutisch kwadrimester:** drie maanden voorbereidende opleiding tussen secundair en universitair onderwijs, afgerond met een examen. Wie niet slaagt, komt niet op de unief.
- 9. Selektie na de eerste kan:** alleen als je ook slaagt in de bijkomende test ga je door naar het tweede jaar, anders word je 'georiënteerd' naar een andere opleiding.
- 10. Verbreding van de arbeidsperspektieven:** vermeerdering van het aantal uitstroommogelijkheden.
- 11. Geen bisjaar in eerste kan:** je mag je geen twee keer inschrijven voor het eerste jaar van een bepaalde opleiding.
- 12. Een 'baccalauréat':** een nationaal ingangsexamen op zijn Frans.

(be)

Dansen in punten en strepen

Bestaat er zoiets als 'atonaal' dansen? Wie ooit een choreografie van Jonathan Burrows zag, zal geneigd zijn die vraag bevestigend te beantwoorden. In 'The Stop Quartet' en 'Quintet' lijken de bewegingen hun ritmiek in zichzelf te vinden. Ongedwongen maar zelfbewust vloeiend zijn in elkaar over, of spatten uit elkaar om dan weer schijnbaar toevallig samen te komen. Deze week te zien in de Klapstukstudio, op dinsdag en woensdag. Verplichte kost voor wie van hedendaagse dans houdt, een mooie inwijding voor wie ervan wil gaan houden.

Iedereen met een Toppop-jeugd achter de rug heeft zich wel eens vergaapt aan de danspartijen in de videoclips van Michael Jackson. 'Beat it' bijvoorbeeld, waarin een bende straatrapalje kollektief aan het heupwiegen slaat op teken van de meester zelf. Hoe onnoemelijk saai die massaballetten eigenlijk zijn, bewijst de eigenzinnige Engelse choreograaf Jonathan Burrows. In het duo, trio en kwartet dat 'The Stop Quartet' rijk is, zoek je tevergeefs naar de eenheid in techniek van Michael, Janet en de anderen. Van symmetrische of gestroomlijnde samendans is hier geen sprake. Een enkele keer volgen de twee, drie en uiteindelijk vier dansers dezelfde wegen, vaker nog vertrekken ze vanuit hetzelfde punt om ergens helemaal anders uit te komen. De dansers — in het begin Burrows zelf en Henry Montes, verder in de voorstelling aangevuld met Fin Walker en Ragnhild Olsen — lijken autonoom hun eigen weg te kiezen. Niet dat ze elkaar geen impuls geven, als domino-steenjes bepalen ze soms elkaars beweging. Even snel wordt de opbouw weer teniet gedaan, want rustpunten — de 'stops' uit de titel van de voorstelling — onderbreken de dansstrepes.

Voor de toeschouwer is het moeilijke positie kiezen tegenover die dans die zich zo volkomen op zichzelf terugplooit. Betekenis wordt gezocht op eigen risico, toneelmatige referenties aan de buitenwereld zijn er niet. Je raakt moeilijk binnen in het universum van Burrows. Het lijkt de choreograaf niet te deren of er een publiek in de zaal zit; gedanst wordt er toch. Schone schijn, want in werkelijkheid is dat publiek natuurlijk een constitutieve factor in de vertoning. Burrows gooit zelfverzekerd de bal in het kamp van het publiek. Hem werd gevraagd een voorstelling op te bouwen, niet een bepaalde betekenis te communiceren. Wat het publiek eruit haalt, hangt af van haar eigen participatie.

Die strategie is niet zonder risico's, maar ze werkt wel. Je blijft kijken, gebiologeerd als een konijn naar een lichtbak. Wie zich verdiept in 'The Stop Quartet' gaat hoedanook op zoek naar een structuur, een kode om de onleesbare bewegingstaal te breken. De combinaties van korte bewegingen die over en door elkaar lopen, doen denken aan de oneindige getallenreeksen die over het scherm van een dekoderingsmachine rollen. Soms vallen de getallen samen met de kode — een beweging die mooi uitkomt met een andere —, en lijkt een oplossing in zicht, maar daar raast de computer alweer verder en blijft de toeschouwer verweesd achter.

Lichtbak

In 'The Stop Quartet' is het nochtans niet zozeer de chaos of de improvisatie die heerst, maar wel de noodzaak. Een beweging wordt uitgevoerd, omdat het nu eenmaal zo moet zijn. De dansers tonen geen teken van verzet, zoals je bijvoorbeeld Emilio Greco onlangs op het Klapstukpodium wel zag worstelen met zijn lichaam om te ontkomen aan de beperkingen in bewegingsvrijheid. Ze laten zich integendeel schijn-

baar willoos leiden in een ongrijpbare openvolging van bewegingen. 'Drippings' lijken het wel, op een schilderij van Jackson Pollock of een andere abstracte expressionist. Korte spatjes van beweging zijn het, die uitwaaien over het dansoppervlak. Burrows zelf heeft het over 'universal movements': buigen en strekken, stappen en draaien. Iedereen herkent ze, maar een concrete betekeniscontext is er

niet. Die moet je er zelf maar bij denken, zoals bij het punt, lijn en vlak van een abstract schilderij.

Met dat sobere dansvocabularium weet Burrows toch een schat aan mooie combinaties op de dansvloer te leggen. Terwijl je denkt dat het de dansers maar één keertje zal lukken zo'n mooie samenloop van totaal verschillende dansbewegingen te creëren, besef je hoe beredeneerd de choreograaf te werk gaat. Hier kan geen toeval in het geding zijn, daarvoor zijn de bewegingen teveel uitgepuurd en ingehouden. Dezelfde bedachtzaamheid zit ook in de sobere senografie. Op een donker oppervlak werden door belichtingsregisseur Michael Hulls horizontale en verticale lichtbalken geprojecteerd. De strakke maar onoverzichtelijke structuur herinnert aan een labyrint of een stadsplan. De dansers lijken wel geworpen in die oosters aandoende estiek, maar tegelijk storen ze zich niet aan de ruimtelijke beperkingen die die lichtstrepen zouden kunnen opleggen. Hoogstens wordt van balk naar balk gesprongen, als spelende kinderen die een keienpad volgen over een plas water.

Evenmin als de senografie is de muziek — een originele kompositie van Kevin Volans en Matteo Fargion — bepalend voor de dansbewegingen. De ritmiek van de

muziek wil wel een ontspanningsroete uit het doolhof aangeven, maar ook daar slaan de dansers weinig acht op. Op de maat dansen is iets voor Michael Jackson, of voor een ballerina desnoods. En ballet is wel het laatste wat Jonathan Burrows — met een verleden bij het Britse Royal Ballet — wil tonen in 'The Stop Quartet'. Een andere keer misschien? "Ik zou in de toekomst tal van technieken willen aanwenden, zeker ook de klassieke, die ik heel rijk vind. Maar ik wil die openbreken, opbreken, ik wil de gewoonten die verankerd zitten in het motorische handelen ontwortelen. Als je van A naar B wil gaan in dans, probeer ik te zoeken naar andere, voor de danser onbekende manieren om dat traject af te leggen", laat Burrows noteren in De Morgen (3/5/96).

Dasein

In zijn nieuwste productie 'Quintet', die deze week samen met 'The Stop Quartet' wordt getoond, is het al zo ver. Dana Fouraservoegt het danserskwartet uit het eerste stuk, waarbij Henry Montes zich nu voornamelijk beperkt tot spreken. Hij commentarieert de dans van de anderen, waarin 'opengebroken' balletbewegingen hun intrede hebben gedaan. Verder blijft Burrows op het ingeslagen pad, te oordelen naar de (alweer) laaiende entoesiaste Britse pers. Het tegendeel had overigens verwonderd. De estiek van Burrows is zo radicaal en eksplisiet dat de choreograaf ondertussen een heel eigen positie is gaan innemen in de danswereld. 'The Stop Quartet' en 'Quintet' zijn dans tot hun essentie herleid: lichaam, ruimte, beweging. Burrows legt het Dasein van de dans bloot, zouden diegenen zeggen die ervoor gestudeerd hebben.

Barth Eckhout

'The Stop Quartet' plus 'Quintet' van Jonathan Burrows Group zijn te zien in de Dansstudio van Klapstuk (Naamsstraat 96) op dinsdag 6 en woensdag 7 mei om 20.30 u. Kaarten kosten 200/300 frank.

Organic Fruit Band brengt cd uit in eigen beheer

Muzikale hutsepot op vreemde wijze

Maar eigen zeggen maakt The Organic Fruit Band 'lofi trip-latin' ofte 'spacejunglefunk'. Voor wie de twaalfkoppige formatie nog niet heeft bezig gezien, of in de beslotenheid van de huiskamer wel eens wil nagaan hoe ze zouden kunnen klinken, is er nu een maxi-cd geperst. Daarop — naast een eigenaardige openingstrack van vijftien sekonden — vier stomende nummers met veel ritme en trompetten, die een overzicht geven van het kunnen van deze groep entoesiastelingen. Afgelopen vrijdag werd 'The Last Freakshow' met behulp van een optreden voorgesteld aan al wie daar zin in had.

The Organic Fruit Band draait al een jaar of vier mee, maar was tot nog toe enkel live te bewonderen. Eerdere opnames resulteerden ook nooit in een single, al zijn er wel een paar nummers her en der op verzameld-cd's terechtgekomen. Maar de groep bleef zeker niet onopgemerkt: Drie jaar geleden was ze op Marktrok te zien en te horen, en in 1995 belandde ze in de halve finale van de Grote Prijs van Nederland, in de finale van de Cactus-Clubwedstrijd en in die van de Droogdekkompetitie van Studio Brussel. Ze speelde ook al in het voorprogramma van Betty Goes Green en Dynamite Salsa. En binnenkort misschien in uw eigen cdspeler. Joost Van Hees, bespeler van bas en spacebass en in de context van The Organic Fruit Band bekend onder de flashy naam Space J, legt uit waarom het zo lang geduurd heeft voor er een eerste cd van kwam.

Joost Van Hees: «We hadden wel opnames gedaan, maar inderdaad nog nooit iets uitgebracht. Dat komt omdat met twaalf

iets opnemen nogal een dure grap is. We zijn er wel een paar keer aan begonnen, maar het is er nooit echt van gekomen.»

Veto: *Waarom is de cd in eigen beheer uitgegeven?*

Van Hees: «We hebben geen interessante voorstellen van platenfirma's gekregen; anders waren we daar waarschijnlijk wel op ingegaan. Met een kontrakt hang je soms ook nogal vast: als we nu een aanbieding krijgen om mee op een verzameld te gaan staan, dan doen we dat gewoon. Als je onder kontrakt staat, kan dat zomaar niet. En er hangen dan ook een aantal optredens aan vast die je niet zelf te kiezen hebt. Maar de voornaamste reden is dat er geen goede aanbiedingen bij waren.»

Veto: *Het nadeel nu is wel dat jullie alles zelf hebben moeten investeren.*

Van Hees: «Ja, we zijn serieus de schulden ingegaan. Maar niemand doet het voor het geld. Het meeste hadden we trouwens al verdiend met optredens, en de rest hebben we dan maar zelf bijgelegd. Onze clubkas is nu helemaal leeg. Gelukkig mogen we elke week gratis repeteren. In een Renault-garage. En het geïnvesteerde geld hopen we met een paar optredens terug te verdienen. En dan is het wachten op de zeven vette jaren.»

Veto: *Na vier jaar moeten jullie toch al een aardig repertoire bij elkaar geschreven hebben. Toch staan er maar vier nummers op de cd.*

Van Hees: «We hadden nog evenveel andere nummers bijeen kunnen rapen, die zeker evengoed, of misschien beter zijn dan de vier die er nu op staan, maar die we al wel drie jaar spelen. We hebben gekozen voor eerder nieuwe nummers.»

Veto: *Hoeveel exemplaren zijn er gemaakt van The Last Freakshow?*

Van Hees: «Vijfhonderd, maar ze zijn al wel ongeveer op. Een honderdtal hebben we op voorhand verkocht, dan een tweehonderd voor promotie, en de rest is ook voor het grootste deel verkocht. Dat gebeurt vooral na optredens, en via kennissen. Niet in platenzaken. Het belangrijkste doel van deze cd is echter niet winst te maken, wel een boekingskantoor en optredens vast te krijgen. Als je een kassette opstuurt, belandt die al makkelijk bij de hoop. De cd is dus eerder een soort middel dan een doel. Een investering.»

Martijn Graumans

Meer informatie over The Organic Fruit Band wordt door zanger Pieter Van Hees met gulle stem verstrekt op 02/514.10.12.

CLUB TRAVEL

Hoe zit het met de planning van je vakantie? Wij geven je alvast enkele ideeën...

- * 8 dagen caïque cruise in Griekenland
- * 13 dagen fietstocht door de Loirevallei
- * 22 dagen avontuurlijke reis door Cappadocië en de zuidwestkust van Turkije
- * 15 d. trektocht van Berberdorp tot Toebkalberg (Marokko)

Wil je enkel de vlucht? Kom snel onze speciale tarieven vragen!

Sire, er zijn geen Belgische kranten meer

Bart Kerremans, docent aan het departement Politieke Wetenschappen, onderzocht hoe de Vlaams-Waalse tegenstellingen in de kwaliteitskranten *Le Soir* en *De Standaard* worden behandeld. Het onderzoek wil een bijdrage leveren aan de theorie van Gellner over het ontstaan van de nationale identiteit. Volgens hem zou deze identiteit groeien als een soort van creatie door een maatschappelijke elite. Meer en meer neemt de massa die identiteit over, die hen door de elite wordt voorgedragen. Naast de groeiende consensus die lijkt te ontstaan over de splitsing van de sociale zekerheid, kan het onderzoek over deze kranten de theorie van Gellner bevestigen.

De voornaamste konklusie van het onderzoek is dat *De Standaard* bij het naar voren brengen van de communautaire tegenstellingen veelzeker zelf het initiatief daartoe neemt, terwijl de Franstalige krant eerder een defensieve houding aanneemt. Voort te datsene dat in de Vlaamse kwaliteitskrant ter zake naar voren wordt geschoven. Kerremans is verwonderd dat er zoveel aandacht wordt geschonken aan het onderzoek, waar hij de konklusies van heeft gepubliceerd in het tijdschrift 'Res Publica'. Ook de snelst groeiende krant van België, *De Morgen*, berichtte daarover. De journalist van dienst deed in zijn artikel uitschijnen dat Kerremans verbaasd is dat communautaire onderwerpen door politici en kranten worden aangekaart, terwijl de bevolking er niet wakker van ligt. De journalist in kwestie suggereert tevens dat Kerremans konkludeert dat het verwerpelijk is dat het Vlaams-Waalse debat boven de hoofden van de bevolking wordt gevoerd.

Bart Kerremans: «In *De Morgen* wordt mij een opinie in de mond gelegd, die ik niet heb neergeschreven in mijn artikel. Ik ben daardoor nogal flink geïrriteerd, en ben nog aan het overwegen wat ik nu ga doen. Ik heb een analyse gemaakt van hoe Vlaams-Waalse tegenstellingen in twee kranten naar voren worden gebracht, maar ik heb dat zeer afstandelijk gedaan — als wetenschapper, en niet als burger met een bepaalde politieke opinie. Wat mijn persoonlijke mening hierover is, is compleet irrelevant. Ik schrijf afstandelijk op wat ik gevonden heb, en of ik dat nu wenselijk vind of niet, doet niet ter zake.»

Veto: *Denkt u dat het mogelijk is om uw eigen mening volledig weg te slijfen?*
Kerremans: «Zeker. De konklusies passen zeker niet in mijn kraam. Mocht ik in mijn persoonlijke mening uit de doeken doen, zou ze u misschien verrassen. Ik ben op dat gebied bijzonder korrekt geweest, en hard.»

Veto: *Toch moet u interpreteren. Als een maatschappelijke kwestie voor *De Standaard* een Waals-Vlaams probleem is, en voor *Le Soir* niet, bepaalt u toch of dat zo is of niet?*
Kerremans: «Alle problemen die ik heb geanalyseerd, zijn problemen die formeel onder de bevoegdheid van de federale regering vallen. Ik heb geanalyseerd of aan zo'n kwestie een Waals-Vlaams perspectief werd gegeven. Het uitgangspunt was ook puur theoretisch. Ik ben niet gaan zoeken of er nu een Waalse of een Vlaamse identiteit is of niet. Wat de politieke konklusies van mijn onderzoek betreft, kan je ook alle richtingen uit. Aan de ene kant kan je zeg-

gen dat het schandelijk is, dat een kleine Vlaamse elite de bevolking manipuleert. Maar je kan evengoed bewondering opbrengen voor de rol die die elite speelt bij de opbouw van een Vlaamse identiteit. Naar gelang van je eigen overtuiging kan je een van beide aspecten gaan benadrukken. De journalist van *De Morgen* is duidelijk iemand die de tweede mogelijkheid verwerpelijk vindt, en hij duwt mijn artikel in een bepaalde politieke richting. En dan ook nog eens in een bepaald taalgebruik, dat ik wel herken omdat ik nogal met inhoudsanalyses bezig ben.»

Morgen

Veto: *Volgende keer gaat u dus het discours in *De Morgen* analyseren.*
Kerremans: «Ik zou dat kunnen doen, maar eigenlijk ben ik daar niet zo mee bezig. Ik ben gespecialiseerd in internationale politiek. Ik ben eigenlijk maar bij dit project betrokken geraakt, omdat mijn toenmalige NFWO-project (Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, nvd) afgelopen was, en ik nog een jaar beschutte tewerkstelling wilde genieten. Hetgeen nogmaals mijn afstandelijkheid ten opzichte van het onderwerp illustreert.»

Veto: *Hebt u toch niet enigzins *De Morgen* in die*

Vlamingen op gang wordt gebracht, en nu nog enkel door Vlamingen wordt gestuurd.

Kerremans: «Ja, en dat is ook zo. De verderzetting van het proces is een uitsluitend Vlaamse eis. In Wallonië vindt men al dat de federalisering te ver is gegaan.»

Veto: *Was u verbaasd over de resultaten van uw onderzoek?*

Kerremans: «Niet over *De Standaard*, wel over het reactieve karakter van *Le Soir*. Het is opmerkelijk hoezeer *Le Soir* zich laat leiden door wat in *De Standaard* wordt geschreven. De perceptie van Vlaanderen die in *Le Soir* wordt gegeven, is eigenlijk een perceptie die door *De Standaard* wordt geformuleerd.»

Veto: *Denkt u als politoloog dat de deelstaten in de toekomst institutioneel verder uit mekaar gaan groeien?*

Kerremans: «Er zijn instituties gevormd die een belang hebben bij een grotere autonomie. Ik heb een onderzoek gedaan naar de opinievorming over Europese integratie in het Vlaamse en Waalse parlement. Binnen het Vlaamse parlement vindt bijna iedereen dat Vlaanderen een semistaatsrol moet krijgen binnen de EU, terwijl dat op het nivo van het federale parlement niet zonde meer het geval is. Deze tendens zal alleen maar sterker worden. De nieuwe generatie van politici wordt volledig gere-

omdat de problematiek van de Vlaams-Waalse tegenstelling gewoon niet leeft bij de bevolking?

Kerremans: «Dat zou inderdaad kunnen. De gemiddelde burger heeft er in zijn dagelijks leven niet of nauwelijks mee te maken. Wie er wel mee te maken heeft, dat zijn de politici. Zij moeten onderhandelen over transfers, ruimtelijke ordening en andere materies. Een kabinetsjeef van Van Den Brande vertelde mij dat hij helemaal niet zo extreem Vlaamsdenkend was toen hij op het kabinet aankwam. Maar wat hem toen verbaasde was de houding van de Franstaligen naar budgettaire kwesties toe, namelijk van de melkkoe leest te zuigen. Hij is veel Vlaamser geworden dan toen hij die job begon.»

Vorming

«De Vlaams-Waalse tegenstellingen worden meer en meer actueel in de media. Kijk maar naar wat er de laatste weken allemaal gebeurd is rond de affaire Dutroux. In mijn onderzoek blijkt ook dat slechts zes procent van de jonge Vlaamse politici België op de eerste plaats stelt wat betreft hun affiniteit met een bepaalde nationale identiteit, terwijl dat voor de gemiddelde burger toch 42 procent was.»

Veto: *Speelt de leeftijd van de politici een rol in hun perceptie van de Vlaams-Waalse tegenstellingen?*

Kerremans: «Dat heb ik niet echt onderzocht. Bij de oudere politici heb je zowel mensen die erg emotioneel betrokken zijn bij de Vlaamse ontvoeringstrijd, als mensen die erg Belgischgezind zijn, precies omdat zij nog gerekruteerd zijn uit de vroegere eenheidspartij. Maar volgens mij speelt die rekruteringsbasis wel degelijk een belangrijke rol. Vroeger vormde een partij, bijvoorbeeld de socialisten, een blok tegen alle andere partijen. Nu gebeurt dat niet meer zo vaak. Het is tegenwoordig best mogelijk dat de PS en de SP in een aantal gevallen lijnrecht tegenover elkaar staan. Je hebt daar een breuklijn, die steeds relevanter wordt.»

«In de politiekologie is het zeer populair om de stabiliteit in België te verklaren aan de hand van drie breuklijnen: de breuklijn tussen Vlamingen en Walen, de breuklijn op levensbeschouwelijk vlak tussen vrijzinnigen en katolieken, en de socio-economische breuklijn tussen de zogenaamde arbeiders en het kapitaal. Dat klopt volgens mij nog steeds. Maar de Vlaams-Waalse breuklijn krijgt hoe langer hoe meer het overwicht over de andere twee. Precies omdat die nu de meest scherpe institutionele vertaling krijgt. En dat leidt volgens mij naar een konfederalisering en het uit-eenvallen van België.»

Veto: *Heeft u na dit onderzoek uw mening over de Vlaams-Waalse tegenstelling en het creëren van een nationale identiteit moeten herzien?*

Kerremans: «Neen, eigenlijk niet. De creatie van nationale identiteiten is een politiek proces. En dat is de konklusie van mijn onderzoek. Het ontstaan van een Franse identiteit, een Amerikaanse en een Belgische identiteit is het gevolg van politieke processen in de vorige eeuwen. En de theorie van Gellner — over de mechanismen van identiteitsopbouw en -vorming — die vooral op de vorige eeuw is toegepast, blijkt, in aangepaste vorm, nog altijd actueel in België.»

Raf Gerits
 Joris Janssens
 Annemie Deckx

(foto Joost Helsen)

richting gestuurd? U stelt dat de Vlaamse autonomie verder is gegaan dan nodig om de taalbe-

Kerremans: «Ook hier is dat geen politieke houding. Ik zeg dat de Belgische staatsvorming verder is gegaan dan wat nodig was ter bescherming van de Vlamingen als linguïstische groep.»

Groei

Veto: *De Belgische staatsvormingen waren, aanvankelijk toch, een samengaan van economische eisen van de Franstaligen en culturele eisen van de Vlamingen. U laat in uw artikel uitschijnen dat de federalisering er enkel op vraag van de Vlamingen is gekomen.*

Kerremans: «Dat is juist. De gewestvorming — het verlaten van de oude linguïstische en culturele thema's — is eerder een Waalse vraag geweest. Maar in de heden-daagse discussie maakt dat van de zoektocht naar de eventuele noodzaak van een Vlaamse natie een legitimerend mechanisme, omdat de dag van vandaag in het discours over de staatsvorming de kwestie al lang niet meer beperkt is tot de rechten van een culturele gemeenschap.»

Veto: *Het doet uitschijnen dat de evolutie door*

kruteerd uit autonome politieke partijen — de splitsing van de partijen in Vlaamse en Waalse partijen is gebeurd in de jaren zestig en zeventig. Bovendien bouwen de jongeren een volledige carrière over binnen Vlaamse instellingen. Ze komen nog nauwelijks in contact met de federale regering of hun Waalse collega's. De bruggen die er vroeger waren tussen het Vlaamse en het Waalse parlement worden langzaam opgeblazen. De kans dat het land uit elkaar zal vallen, wordt dus groter. En die dynamiek waar wij nu inzitten — twee volken die zich hoe langer hoe meer gaan beschouwen als twee verschillende naties — tja, die is moeilijk te keren.»

Materie

Veto: *In uw onderzoek stelt u vast dat dit gebeuren vooral gedragen wordt door een politieke elite en de media. Maar dat is toch inherent aan elke politieke gebeurtenis?*

Kerremans: «Inderdaad, maar wat mij verbaast is dat er geen enkel Belgisch tegen-discours is.»

Veto: *Hoe komt dat?*
Kerremans: «Dat weet ik niet.»
Veto: *Zou het niet kunnen dat het nu niet is*

zoekertjes

√ Wie is hier de Ydiot?
 √ Zwarten gevraagd: woensdag 7 mei om 11 u in AD 01.13.
 √ Benny B. Est-ce qu'on dine ensemble cette semaine?
 √ Hein, ooit al gehoord van pretentie?
 √ Rassemblement Congolais annonce: la Belgique conquiert le Congo.
 √ Volgend jaar wordt een cul de sac, denk ik.
 √ Y. Eje ze op jon forchette gestekt?
 √ Roel, na Avignon zijt ge het doorzetten een beetje moe, zeker? Dinsdag was alleszins negen vetten.
 √ Peus d'information: communiqué de presse: mercredi 7ème mai, 11 h. AD 01.23.
 √ Kabila est un conquéreur au nom de la Belgique.
 √ Wat mémé uitspookt voor of na den afzuip gaat je geen barst aan jong!
 √ Ce ne sont pas les Américains qui veulent obtenir le pouvoir, mais la Belgique.
 √ Pyro, merci pour l'avoir remarqué. L.B.
 √ Sick Ydiot, you'll better drink Das...
 √ Please help me...

√ Gezocht: tof meisje dat ons knuffelbeertjes kado wil doen. Al Capone en Clyde.
 √ Korrektie: de boerin van twee weken geleden bleek een boswachterin. Clyde.
 √ Smakelijk eten Pati-Pati. Clyde.
 √ Aan de echtgenoot (?) van Bonnie: ik zie die driehoeksverhouding ook niet zitten. Clyde.
 √ Aan zusje: de Japanse kerselaars zijn uitgebloeid: de oogsttijd komt eraan. Clyde.
 √ Al Capone, if you're man enough, come and face me instead of sending me e-mails. Bonnie.
 √ Aan Clyde: die van mij natuurlijk of hebt jij er ook één misschien? Bonnie.
 √ Aan 'ikke': reeds enig effect ondervonden van de zachtvaardige, positieve invloed die ik op Clyde probeer uit te oefenen? Bonnie.
 √ Aan 'ikke': motoren en vlindermessen behoren niet tot de categorie 'positieve, zachtvaardige invloed' zekers? Bonnie.
 √ Gone is gone and gone doesn't come back. Nick Slaughter.
 √ We are slaves to our schedules. Nick Slaughter.
 √ Jealousy = Cheat on me and you're dead. Nick Slaughter.

√ Uitspraak van de week: "Mijn über-ich geeft licht in het donker."
 √ When sorrows come, they come not single spies, But in battalions! W. Shakespeare.
 √ Dank je, Luis. Dank je, Enzo, Emile, Filip en de anderen. België had het nodig.
 √ Oh, what men dare do! What men may do! What men daily do, not knowing what they do! W. Shakespeare.
 √ In Sherwood Forest (lees: 'Jeep in Wenduine') Robin Hood.
 √ By the way, sheriff van Nottingham ben ik nog niet tegengekomen in Sherwood Forest. Robin Hood
 √ Hallo dierbare Historiënen. Om de overvloedige zee van tijd hier vol te brengen, zat ik even op internet te surfen. De lieve groetjes aan Jeroentje Sleurs, Raf Mandervelt, Monika, de Geert en aan allen die nu deftig aan het blokken zijn: Sukkes! Groetjes vanuit het zonnige Spanje, Lenny.

√ Is there a reason for this?
 √ Voor al uw tikwerk: snel, handig en vakkundig. Tel. 20.56.26.

Het Besloten Land
trading cards

verzamel ze!

ONVINDBARE KLASSIEKERS

SOMBRERO WITTE REKES 4

- 1 de hoeschool in de 57e voor Afrika
- 2 1000 moeders
- 3 Alexandra's dagboek
- 4 Domina stopt ermee
- 5 Leven en werken van Harry de Vries
- 6 De rijkelaar
- 7 Jumet-Bloemendorf

voor boven de tekens!

STRIPS ☆ COMICS ☆ COOL MEDIA
 Parijsstr. 16 * Tel.: 22.58.40

agenda & ad valvas

DOOR ANN BRIES

DINSDAG

20.00 u **Debat** Numerus claususdebat met minister Colla, inspecteur-generaal voor het secundair onderwijs Michielsens, profren, leerlingen en studenten, in aula Pieter de Somer, toeg. gratis, org. Interscolaire Leerlingenraad Leuven.
 20.30 u **Dans** 'The Stop Quartet' plus 'Quintet' van Jonathan Burrows, in Dansstudio, Naamsstraat 96, toeg. 300/200, org. Stuc, info 20.81.33.
WOENSDAG
 14.00 u **Film** 'Soldaat van Oranje' (1978). KNT.

in Vlaams Filmmuseum en -Archief, toeg. 50/30/20, org. Vlaams Filmmuseum en -Archief.
 20.00 u **Film** 'Soldaat van Oranje' (1978). KNT, in Vlaams Filmmuseum en -Archief, toeg. 50/30/20, org. Vlaams Filmmuseum en -Archief.
 20.30 u **Dans** 'The Stop Quartet' plus 'Quintet' van Jonathan Burrows, in Dansstudio, Naamsstraat 96, toeg. 300/200, org. Stuc, info 20.81.33.
 22.00 u **Konsert** Twaalfde Libertadfeesten met optreden van Kevin Coyne, in Libertad, Muntstraat, org. Libertad.
 22.00 u **Fuif** Halebifuij, in zaal Albatros, Brussel-

sestraat 15, org. De Roze drempel.
VRIJDAG
 20.30 u **Konsert** Andrés Berecz & Zengo, in Zaal Den Dooleeg, St. Renildisschool, Egenhoven/Heverlee, toeg. 350/250/200, info 25.52.92.
 22.00 u **Konsert** Twaalfde Libertadfeesten met optreden van Scatsniffer, in Libertad, Muntstraat, org. Libertad.
ZATERDAG
 22.00 u **Fuif** Vrouwenfuif, in zaal De blauwe Kater, org. Labyrint.
ZONDAG

13.00 u **Performance** Toonmoment door studenten van het 'Performance Education Program', in Zuilenzaal, Arenberginstituut, Naamsstraat 96, toeg. gratis, org. Stuc, info 20.81.33.
 16.00 u **Performance** Zie zondag 13.00 u.
MAANDAG
 18.00 u **Performance** Zie zondag 13.00 u.
 21.00 u **Performance** Zie zondag 13.00 u.
Ekonomika
 • 05/05: Revue: de Ekonomika files.

10 tot 14 september 1997
 De Haan aan Zee

ZOMER UNIVERSITEIT 1997

Geef toe!

Je conditie kan scherper en er zijn nog wat gaten te plamuren in je cultuur. Maar bovenal wil je eens een duik nemen in de politiek.

Dan is dit iets voor jou!

Wil je samen met een groep jongeren tussen 18 en 24 jaar je een aantal dagen verdiepen in het "politieke spel"?
 Je raakt vertrouwd met basisbegrippen van de politiek.
 Je krijgt een sterk inzicht in de werking en besluitvorming van de Belgische politieke partijen.

Bovenal willen we jouw mening kennen!

Welke thema's zou de regering moeten behandelen?
 Wat is jouw mening rond het gerecht, het Buitenlands- en Europees beleid, de nieuwe politieke cultuur, de sociaal-economische politiek, de verhouding tussen pers en politiek?
 Door confrontaties met vooraanstaande politici en levendige debatten vorm je een eigen mening over de politiek.

Schuij aan tafel met:

Jean-Luc Dehaene, Miet Smet, Luc Willems, Paul Staes, Johan Vanhecke, Joachim Coens, Luc Van den Brande, Wivina Demeester,...

De Zomeruniversiteit is een initiatief van het Instituut voor Politieke Vorming en de CVP-jongeren.

Voor meer info:

CVP-Jongeren, Tel: 02/238 38 90, Fax: 02/230 33 01

STUC stelt voor:

DE VEREENIGING: DE VLEGENIER

Op dinsdag 13 mei om 20u30, Vlamingenstraat 83 te Leuven

CERA Bank heeft 10 x 2 vrijkaarten voor deze voorstelling

Heb je er zin in? Stuur dan onderstaande bon volledig ingevuld terug naar CERA Bank, Dienst Coördinatie Marketing, Brusselsesevestweg 100, 3000 Leuven

Misschien ben jij wel de gelukkige winnaar!

Naam: _____
 Voornaam: _____
 Straat: _____ Nr.: _____ Bus: _____
 Postcode: _____
 Woonplaats: _____

Wenst 2 tickets voor De Vliegenier van De Vereniging op dinsdag 13 mei.

CERA BANK

Undergroundkardinaal Shelton geeft medemens goede raad

“Wie probeert te leven als de Freak Brothers, is binnen de kortste keren dood”

Gilbert Shelton is een levende legende. Hij is één van de vaders van de Amerikaanse undergroundstrip met zijn superheldenparodie 'Wonder Wart-Hog' en zijn nog steeds waanzinnig populaire 'The Fabulous Furry Freak Brothers', over een drietal vrolijke alcohol- en drugliefhebbers. Hij werkt mee aan Zap Comix van Robert Crumb, de serie die de underground eind jaren zestig modieus maakte. Hij was bevriend met Janis Joplin voordat ze bekend werd, was één van de helden van het hippietijdperk en maakt nog steeds strips in de geest van de jaren zestig. De persoon Shelton kan dus alleen maar tegenvallen. Een gebaarde en gestaarte vijftiger, met bibberende handen, die zenuwachtig in zijn gezicht krabt en moeizaam zijn woorden zoekt. Naast zijn stripprojekten moeten we het dus duidelijk ook eens hebben over drugs. Een hordend gesprek bij Shelton's eerste signeerdoortocht in België.

Veto: De meeste mensen denken dat underground begon met Zap Comix in 1968. Maar jij en enkele anderen waren al veel vroeger bezig met gelijksoortige dingen.

Gilbert Shelton: «Dat klopt. 'The Adventures of Jesus' door Foolbert Sturgeon was er al in 1963, 'God Nose' door Jack Jackson ook in 1963, allebei in Austin, Texas. En ik bracht in 1967 'Wonder Wart-Hog Quarterly' uit, dat zelfs nationaal verdeeld werd. Millar Publishing in Los Angeles stond in voor die uitgave. Dat was een groots opgezet project. De uitgever liet 140.000 exemplaren drukken. Hij verkocht er maar

groundartiesten beïnvloed.

Shelton: «Toen hij jong was, was hij een linkse aktivist op kruistocht, met een heel goed gevoel voor humor. Toen ik nog op de universiteit van Texas zat, werd me eens gevraagd om in een panel met Al Capp te zitten. Ik durfde niet. Ik vreesde dat mijn werk helemaal niet goed zou vinden als hij het te zien kreeg, en dat hij me dan de grond in zou boren in de aanwezigheid van al mijn vrienden. Dus heb ik Al Capp nooit ontmoet.»

Acid

Veto: «Je beroemdste werk, 'The Fabulous Furry Freak Brothers', ontstond in 1968. Was dat een onmiddellijk succes?»

Shelton: «Jawel. Maar sukses is relatief. Je kunt die eerste Freak Brothers eigenlijk met niets vergelijken. De eerste editie van nummer 1 heb ik helemaal zelf gemaakt. Die was op heel goedkoop papier gedrukt, met een kleurencover die nergens op leek. Ik heb die cover later nog overgedaan voor de tweede editie. Ik heb de strips nog eigenhandig zitten vouwen en nieten. En ik probeerde ze dan zelf te verkopen.»

Veto: «Heb je ooit problemen gehad met de politie naar aanleiding van 'The Freak Brothers?»

Shelton: «Nee, er zijn eigenlijk nooit problemen geweest met de politie voor 'Feds 'n' Heads' of 'The Freak Brothers'. Al en toe was er wel een winkeleigenaar die voor problemen zorgde, maar 'The Freak Brothers' hebben veel minder opschudding veroorzaakt dan andere strips, zoals Zap Comix of de andere dingen die Crumb en Wilson toen deden. Je weet misschien dat er een rechtszaak geweest is tegen een galeriehoudster in Berkeley, Californië naar aanleiding van een tentoonstelling van Crumb's 'Snatch'. De aanklacht was obseniteit. Gelukkig besloot de rechter dat het materiaal niet obsen was. Maar iedere staat heeft een andere definitie van obseniteit, in Amerika is dat een heel verwarrende zaak. In Engeland verstaan ze onder obseniteit zelfs praten over drugs.»

Veto: «Er bestaat een beroemd verhaal over Crumb. Men vertelt dat hij in de twee maanden na een weirde acid-trip de meeste van zijn beroemde personages, zoals Mr. Natural en

Angelfood McSpade kreekte. **Shelton:** «Het gebeurt vaak dat je van acid een opstoot van mentale energie krijgt. Het stimuleert de onbekende delen van je brein. Crumb kon er heel wat creativiteit uit halen. Van Moscoso geloof ik niet dat drugs effect hebben gehad op zijn werk. Hij is gewoon een goed tekenaar en heeft alles te danken aan school of aan natuurlijk talent. Hetzelfde kun je zeggen over Rick Griffin's tekeningen. Ik denk niet dat iemand stoned kan tekenen. Als je het toch doet, lijkt het resultaat op de droedels die je tekent als je telefoneert.»

Veto: «Waarom ben je naar Parijs verhuisd, en niet naar Amsterdam, dat meer in de sfeer van de Freak Brothers zou liggen?»

Shelton: «Het is warmer in Parijs. Ik had

ook een goede relatie met mijn Franse uitgever. Die is ondertussen failliet. En ik had een aantal Franse tekenaars leren kennen op het stripfestival van Angoulême. Ik dacht dat ik veel zou kunnen reizen door naar Parijs te verhuizen, maar dat is er eigenlijk nog niet van gekomen. Het verkeer in Parijs is te hevig. Het kostte me een heel uur om vanmorgen de stad uit te geraken. Ik zou de Amsterdamse coffeshops wel bezoeken als ik er woonde, maar Amsterdam is zo'n moeilijke stad. Er is gewoon geen plek te vinden om te wonen. En mijn relatie met mijn Nederlandse uitgever was ook slechter. De vertalingen waren niet zo goed en nederlandsestalige lezers kopen toch de Engelse editie.»

“Ik denk niet dat iemand stoned kan tekenen. Als je het toch doet, lijkt het resultaat op de droedels die je tekent als je telefoneert”

Veto: «Het is eksakt dertig jaar geleden dat Crumb de eerste Zap maakte. Zou dit geen mooie gelegenheid zijn voor Zap 14?»

Shelton: «Oh, maar Zap 14 komt eraan. Er wordt al een paar jaar aan gewerkt. Het grappige is dat er een gevecht is ontstaan tussen Crumb en de anderen (behalve ik, want ik was er niet). Ze kwamen hem halen om een jam session voor Zap 14 te doen, maar hij wou niet meekomen, want zijn vriendin liet hem het huis niet uit. Moscoso heeft Crumb dan geslagen. Nu, als Zap 14 er uiteindelijk komt, zul je het zelf kunnen lezen, want Crumb heeft er een strip over gemaakt. Er komt ook een gast-auteur in. Dat zal mijn kompanen Paul Mavrides worden. Maar hij is zo traag dat hij de acht à tien pagina's die hij moet maken, pas over een jaar of acht af zal hebben (lacht).»

Fiktie

Veto: «De jam sessions van Zap zijn wel heel bijzonder. Met z'n allen improviseren, zoals in de jazz.»

Shelton: «Ik hou er niet zo van. Voor mij heeft een strip nog altijd een zekere continuïteit, een verhaal. Bij de jam sessions van Zap zijn de artiesten allerminst bezig met een verhaal. Het is misschien wel vernieuwend, maar het zou toch beter zijn met een zekere logica. Je zou bijvoorbeeld iedereen kunnen verplichten om het verhaal dat de vorige begonnen is, voort te zetten. Er bestaat al zo'n eksperiment, het boek 'The Narrative Corpse', maar dat is niet zo goed omdat elke tekenaar daarin het hoogtepunt van het verhaal wil vertellen. Je krijgt dus honderd pagina's lang klimaxen (lacht).»

Veto: «Die houding ten opzichte van een verhaal weerspiegelt zich ook in 'The Freak Brothers'. Ben je het er mee eens als ik zeg dat de humor in de Freak Brothers heel traditioneel is?»

Shelton: «O ja. Ik wou er eerst een kran-

tenstrip van maken. Ik maakte dus pagina's voor een wekelijkse krant. Pas met Zap Comix begon ik de behoefte te hebben om stripboeken te publiceren. Toen ik klein was, las ik Donald Duck en Little Lulu. Ook Blondie vond ik heel leuk toen de oorspronkelijke auteur, Chick Young, nog leefde. Dat zijn allemaal grappige krantenstrips. In de krantenbusiness worden strips nog altijd beschouwd als een publiekslokker zonder intrinsieke waarde. De belastingdienst in Californië probeerde een tijd geleden om Paul Mavrides een heleboel extra belastingen te laten betalen op zijn royalties. Die belastingen zou hij niet moeten betalen voor literatuur of beeldende kunst. Strips vallen erussen in en worden bekeken zoals reclame. Na vijf jaar won Mavrides eindelijk zijn rechtszaak.»

Veto: «Veel undergroundstrips zijn autobiografisch. Tot op welke hoogte is 'The Freak Brothers' autobiografisch?»

Shelton: «Alle schrijvers van fictie schrijven toch in mindere of meerdere mate autobiografisch. Maar je kunt niet leven zoals de Freak Brothers. Iedereen die zo probeert te leven, is binnen de kortste keren dood. Ik heb wel wat 'echt gebeurde' verhalen toegestuurd gekregen om in de Freak Brothers te verwerken. Maar meestal waren die te vreemd om ze te kunnen gebruiken. Er is er wel eentje dat ik verwerkt heb. Phineas wandelt stoned over straat en ze willen hem beroven: 'Geef ons al je geld.' En Phineas denkt: 'Ik heb wel geld in mijn zakken, maar ik heb ook geld thuis en geld dat in de tuin begraven is, en ik heb een bankrekening.' Dus zegt hij: 'Nee. Dat kan ik niet.' En de dieven lopen weg. Een vriend vertelde me dit verhaal en bevestigde dat het hem overkomen was.»

Veto: «Ik bedoelde niet direct gebeurtenissen die autobiografisch zouden zijn. Maar ik kan me wel voorstellen dat de sfeer en de manier van leven nogal autobiografisch zijn.»

Shelton: «Dat is zo. Als je goed naar 'The Freak Brothers' kijkt, zie je dat er eerst wat Texas in zit, daarna San Francisco en later wat Londen en Barcelona. Dus ik heb er wel wat lokale decors ingestopt. Maar 'The Freak Brothers' speelt zich toch af in een soort mitische grootstad, dus je kunt nooit echt een stad identificeren.»

Veto: «Ga je nog 'Freak Brothers'-verhalen maken?»

Shelton: «We zijn er langzaam aan aan het werken. Eén van de verhalen zal zich trouwens in Amsterdam afspelen, dus dat wordt een gelegenheid om wat mooie gebouwen te gaan tekenen in Amsterdam en (lacht) wat research te doen in coffeshops.»

Gert Meesters
Guido Devadder

Een uitgebreide versie van dit interview is te vinden op <http://onyx.arts.kuleuven.ac.be/~gert/shelton.html>

40.000 en dus ging hij snel failliet na dat project.»

Veto: Was 'Wonder Wart-Hog' de eerste superheldenparodie?

Shelton: «Er waren er nog wel wat andere rond die tijd. Er verscheen zelfs een bundeling 'Wonder Wart-Hog, Captain Crud and Other Super Stuff'. Maar 'Wonder Wart-Hog' zal wel een van de eerste zijn geweest. Ik begon die strip in 1961 te tekenen. Vanaf 1962 werd hij gepubliceerd in allerlei tijdschriften en tijdschriftjes zoals Bacchanal en Texas Ranger. Nog altijd de beste parodie is Al Capp's 'Fearless Fosdick', dat me erg geïnspireerd heeft. Ook al werd Al Capp later een geschifte rechtse reaktionair, hij was een schitterende stripauteur.»

Veto: «Zijn werk heeft dat van heel veel under-